

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7565,
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljke in dneva po prazniku

Veliko delo za pomirjenje Evrope

Deset let poteče, odkar so Nemci v Rapallu po neuspešnih pogajanjih glede vojne odškodnine vrgli na mizo zadnjo karto in razkrili svojo tajno pogodbo s sovjetsko Rusijo, pa do podpisa načrta za pogodbo o nenapadnju med Rusijo in Poljsko, to je najmočnejšo zaveznico Francije v Evropi. Tista boljševiška Rusija, s katero so hoteli Nemci preplasti nekdanjo antanto, se je zdaj spravila s Francijo — načrt po francosko ruski pogodbi je bil podpisan že avgusta meseca — to je z državo, katere zunanje politične smerice se povsem križajo z nemškimi in ki je doslej veljala pred svetom za čuvarico današnjega kapitalističnega reda in zapadne kulture pred boljševizmom.

Važnost pogodbe o nenapadnju, ki so bile že sklenjene med Rusijo in Francijo ter njenimi zaveznicami, je treba presojati s teh dveh vidikov. Na eni strani pomeni zблиžanje med Poljsko, Francijo in Rusijo oslabljenje zunanje političnega položaja Nemčije, na drugi strani pa formalno-pravni zaključek dobe pobijanja boljševizma z vojaškimi pohodi, ki jih je vpeljal Wrangel s pomočjo zapadnih držav, in z gospodarskimi sredstvi, kakor naj bi bil boj kot ruskega blaga.

Za oba pogodbenika, to je za Francijo, kot predstavnik svojih zaveznic Poljske in Rumunije, ter za sovjetsko Rusijo, so dani realni pogoji, ki so narekovali to zблиžanje in ki nas utrjujejo v mnenju, da sta oba mislila s pogodbo iskreno. Saj je danes gotovo, da so zблиžanje narekovali resnični interesi prve skupine držav, kakor tudi Rusije same.

Ze leta 1927 je sovjetska diplomacija ponudila Franciji sklenitev pogodbe o nenapadnju. Pogajanja so se kmalu razbila. Briand je ves čas delal na zблиžanju z Nemčijo in bi bil bržkone žrtvoval tudi interese slovanskih držav za francosko-nemški sporazum. Oljka miru, ki jo je zasadil Briand, je uspevala, dokler jo je pomagal gojiti Stresemann s svojo spravljalivostjo; ko pa je vstal Hitler in so Curtius, Brüning in Schober pod njegovim pritiskom ubrali novo pot, so se pojavile na njej prve suhe veje. Berthelot, duša francoske zunanje politike, je tedaj zasukal krmilo. Ze od lanske pomladi datira ta preokret v francoski zunanji politiki. Takrat so se obnovila pogajanja med Berthelotom in ruskim poslanikom, ki so bila prekinjena leta 1927. Vprašanje, kdo je dal prvi pobudo za obnovitev pogajanj, Francija ali Rusija, je brezpomembno. Dejstvo je, da se je takoj pokazala na obeh straneh velika pripravljenost za zблиžanje. Na francosko diplomacijo so poleg ostrejšega kurza nemške zunanje politike in znanega načrta za carinsko zvezo med Avstrijo in Nemčijo vplivali tudi francoski industriji, ki bi bili radi zopet pridobili za svojo industrijo ruski trg. Tega so si popolnoma osvojili Nemci in drugi narodi s kapitalističnim gospodarstvom, ki so imeli antiboljševizem samo na ustih, medtem ko so z Rusijo sklepali dobičkonosne kupčije.

Pogajanja za zблиžanje so bila prav tako dobrodošla boljševikom. Nemški denarni trg je opešal, ko so inozemski kapitalisti naglo dvignili svoje kredite; nemška državna banka ni mogla priti več v poštev za financiranje nemških dobav Rusiji, posebno za dobavo industrijskih strojev, ki so bili neobhodno potrebni za izvedbo petletke. To so pokazala tudi najnovejša rusko-nemška pogajanja v Berlinu. Denar pa imajo Francozi. Na sovjetsko Rusijo je silno neugodno vplival prihod na vlado angleških konservativcev, ki so tradicionalni nasprotniki boljševizma. Poleg tega leži danes nad Rusijo mora japonske okupacije v Mandžuriji. Sovjetska Rusija je morala mirno gledati, kako so ji Japonci prezevali železniško zvezo z Vladivostokom. Boljševiki stremijo zdaj za tem, da si s sklenitvijo pogodb o nenapadnju zavarujejo hrbet v Evropi. Tako bi se lahko mirno in brez skrbi pripravili na odločnejšo obrambo svojih interesov na Daljnem vzhodu.

Če je bila francosko-ruska pogodba parafirana že avgusta — prav v avgustu je francoska vlada ukinila vse omejitve proti uvozu ruskega blaga — potem lahko rečemo, da sta si sporazum želeli obe državi. Francija je morala takrat postaviti pogoje, da stopi v veljavo pogodba šele tedaj, ko se Rusija sporazume še s Poljsko in Rumunijo. Zato je nemška diplomacija napela vse sile, da bo preprečila sporazum med Rusijo in Poljsko, da je temu tako, prvož neštete intervencije nemškega poslanika v Moskvi, o tem govori ostro pisanje nemškega tiska vseh barv, in še celo nemški zgodovinar E. Ludwig je nedavno v strahu vprašal Litvinova, ali res namerava Rusija priznati poljske meje? In vendar so Nemci v Locarnu svečano priznali današnje meje poljske države. Danes se v Berlinu tako razburja samo iz bojazni, da bi se Poljska zdaj ne oddahnila, ker se je Rusija obvezala, da je ne bo napadla v primeru, da bi navlaila nanjo kaka druga država, recimo Nemčija.

Vse kaže, da niso imele nemške intrige v Moskvi uspeha. Rusko-poljska pogodba je bila parafirana, in gotovo je, da se bo morala prej ali slej vdati tudi Rumunija ter odnehati od svoje zahteve, naj ji Rusija prizna Besarabijo. Litvinov je že našel za sporazum primerno formulo, po kateri se državi obvezujeta, da ne bosta stremili za izpremembo sedanjih meja z oboroženo silo. Rumunija je preveč navezana na francosko in poljsko pomoč, da bi si mogla dovoliti luksuz popolnega preloma s Francijo in z njenimi zaveznicami. Po sklenitvi pogodbe med Rusijo in Rumunijo stopijo v veljavo pogodbe med Francijo in Poljsko ter Rusijo. Tako bo završen velikopotezni načrt francoske diplomacije, o kateri pač ne bo mogoče reči, da sedi pasivno na kupih zlata.

Revolucija v Španiji — delo komunistov

Vlada je puč zadušila — Moskva je poslala dva milijona pezet

Madrid, 27. jan. Kakor poroča vlada, se ni izjalovila samo generalna stavka, ki je imela izbruhniti po vsej Španiji, ampak se je potlačil tudi puč, ki so ga komunisti s pomočjo anarhistov zanetili po raznih točkah dežele. Puč se je ponesrečil, ker se večina prebivalstva komunistom ni odzvala.

Komunisti so povsod aranžirali v prvi vrsti napade na cerkve in samostane. V nekem predmestju Valencije, kjer se nahaja več samostanov, so komunisti zaključili svojo delavnost s tem, da so zažgali župnišče, preden je mogla policija to njihovo delovanje prekiniti.

V krajih Castel de Cabra in Alcarisa so komunisti proglasili sovjetsko republiko, podobno kakor v Manresi in Figolsu, zasedli rotovž, izpraznili občinsko blagajno in zažgali arhiv. Ko so se še polastili eksplozivnega materiala in prerežali vse telegrafске žice, so zažgali še cerkev. Vojaštvo je napravilo red.

Tudi v Cadixu je gruča komunistov skušala zažgati cerkev, pa je bila k sreči kmalu prepodena od vojaštva.

Vobče se je komunistični puč izdejstvoval v posameznih akcijah, ki so povsod potekle po istem vzorcu. Tako je v mestu Sollani gruča 40 moških prišla pred magistrat, udrila v poslopje in izjavila županu, da se je začela socialna revolucija. Nato so župana in tajnika zaprli, zažgali ves

arhiv in druge uradne dokumente ter se polastili tudi 3500 pezet, ki so bile v blagajni. Tudi tukaj so poskušali zažgati cerkev, kar pa se ni posrečilo. Pač pa so pretepli in do smrti ranili župnika, ki so ga našli na cesti. Tudi v Sollani so bili komunisti poškodovali telefonske zveze in železniški tir.

V Barceloni, kjer je avtonomistična vlada oblastnega predsednika Macie pomagala režimu ukrotiti anarhokomuniste, vlada sedaj popoln mir. Nemirno je ozračje samo še v Sevilli in v nekaterih krajih province Huesca, kjer so se komunisti bili polastili nekaj vasi. V Sevilli počiva skoraj ves promet in po ulicah se vidi samo vojaški oddelki na oklopnih avtomobilih, hkrati pa krožijo vojaška letala.

V Madridu samem je življenje popolnoma normalno in so odprte vse trgovine. Sicer so pa vojaške čete konsignirane v vojašnicah. Zanimivo je, da so v Madridu razen štirih komunistov aretirali tudi tri častnike, katere sumijo, da so zamisljali monarhistično zaroto.

Socialnodemokratska stranka je priskočila režimu v borbi zoper revolucionarje na pomoč in pozvala delavstvo, da se generalni stavki ne pridruži.

Komunistični puč je imel zlasti na severu na deželi za posledico okrepitev katoliškega elementa. Cele v Barceloni so katoliški dijaki uni-

verze priredili veliko demonstracijo proti vladnemu dekretu, ki razpušča jezuitski red. Katoliški dijaki so svoje republikanske in socialistične tovariše, ki so hoteli manifestacijo motiti, pretepli.

V seji parlamenta 26. t. m. je katalonski poslanec Clairac vložil interpelacijo v zadevi razpusta Družbe Jezusove.

Položaj je še vedno iako resen

Pariz, 27. jan. Španska vlada je sicer komunistični puč zadušila, toda položaj je še vedno jako resen. Komunisti so ustvarili po vsej deželi akcijske skupine, ki dobivajo navodila iz velikih industrijskih centrov. Ta subverzivna akcija je tem bolj uspešna, ker vladajo pod sedanjo vlado najhušji strankarski boji. Minister za zunanje zadeve je izjavil časnikařem, da je imela revolucija po vsej Španiji izbruhniti v ponedeljek, 25. t. m. Denar je po njegovih zanesljivih informacijah prišel iz inozemstva. Španski komunisti so dobili 2 milijona pezet, da izvedejo revolucijo. Dogodki bodo vplivali tudi na vlado, katera se bo morala rekonstruirati, ako naj bo kos položaju.

Saragossa, 27. jan. AA. 2 stotniji pehote in oddelki s strojnimi oddeli v Castel Cabro, da udušijo komunistično vstajo. Drugi vojaški oddelki bodo odšli v pokrajino Huesca, kjer je središče komunistične agitacije.

Velika nesreča na morju

Britanska podmornica M 2 se je potopila
s 55 možmi posadke

London, 27. januarja. Mornarico Velike Britanije je zopet zadela velika nesreča. V torek ponoči ob 28. uri je admiralat izdal sledeče poročilo: »Britanska podmornica M II. s 60 možmi posadke je izginila. Podmornica je zapustila pristanišče Portland 26. t. m. ob 10.30 dopoldne in od tega časa naprej ni več o njej poročil. Rušilci in podmornice so odplule iz Portlanda s polno paro v smeri proti coni, kjer se najbrže nahaja M II. Storiło se bo vse, da se bo vpostavila zveza s potopljeno ladjo.«

Podmornica M II. je zapustila pristanišče Portland morju, da izvrši vaje v potapljanju na visokem morju. Ko se je M II. začel potapljati, se ni nahajal več kot 8 do 10 milj daleč od kopne zemlje. Podmornica bi se bila morala po naredbah, ki so bile dane komandantu, vrniti v svoje pristanišče ob 16.15. Ker je pa ni bilo nazaj, so začeli skrbeti, če se ji ni kaj pripetilo. Podmornica je bila do 15. ure v radiotelegrafski zvezi z ladjo »Pitanin«, sporočajoč, da je na palubi vse v redu. Ob 15. uri pa so vsi signali prenehali in vsi poskusi, da se dobi s podmornico zveza, so ostali brez uspeha.

Okoli polnoči je poveljstvo pristanišča Portland izdalo sledeči komunikat:

»Podmornica M II. se še vedno ni vrnila v luko. Izdale so se vse odredbe, da se ladja najde. Flotilja antipodmornic, rušilcev, polagalcev min, križarke »Adamant« in dveh podmornic je zapustila pristanišče, da se poda na kraj, kjer se je M II. potopila.«

Ladje so zapustile Portland točno ob polnoči in začele takoj razsvetljati morje s svojimi reflektorji. Na krovu potopljene podmornice se je nahajalo 5 častnikov in 50 podčastnikov in navadnih pomorščakov. M II. je bila spuščena v morje 1.1920. Ima 1450 ton, hitrost 15 in pol vozljiv in je oborožena z enim topom 3 palcev in tremi topovi manjšega kalibra ter štirimi torpedi. Častniki M II. so sledeči: komandant Leathes in poročniki Twynsend, Toppin, MacDonald in Head.

London, 27. jan. tg. Angleška podmornica »M II.« je izginila od torka dopoldne ob 10.30. Na njej je bilo 6 častnikov in 50 mož ter je odplula iz Portlanda na vajo, potem pa se ni več javila. Opazilo se je, da je podmornica izginila, ko je ladja-matica zastoj iskala s podmornico brezžične zveze in se podmornica ni vrnila do večera z drugimi ladjami. Vojaško poveljstvo je brezžično in s patrolami na motornih kolesih avizirala in pre-

Dovršeno bo gotovo veliko delo za pomirjenje Evrope. Brezdvomno se bo Rusija s svojim neizmernim trgom bolj približala zapadu, kar bo mnogo pripomoglo k uravnoteženju gospodarskih razmer. Boljševiška nevarnost se bo bistveno zmanjšala v trenutku, ko bo našemu delavcu dana priložnost, da si vso revščino resničnega komunizma ogleda od bližje. Sovjetska Rusija je s svojimi koncesijami napram zapadu pokazala, da ne more živeti pri vsem ogromnem kompleksu svojega ozemlja, na katerem je lahko prosto eksperimentiral s komunizmom, brez »starec Evrope.

iskala vse tamkajšnje gostilne in zabavišča, da bi našla mornarje pograbljene podmornice. Vsi minopiskalci in več vojnih ladij je vso noč zastoj iskalo pogrešano podmornico. Sele davi se je zdelo, da so prišli na sled podmornice 5 km od Portlanda v globini 26 m. Podmornica je imela s seboj najmodernejšo rešilno pripravo in ostane lahko pod vodo 48 ur. Podmornica je bila zgrajena obenem s tovarišico »M I«, ki se je potopila 1. 1925 s 68 mornarji. Do poznih večernih ur še niso mogli najti nobenega sledu po podmornici.

London, 27. jan. AA. »Evening Standard« piše o usodi angleške podmornice »M 2« in izražajo nado, ki jo imajo tudi pomorske oblasti, da je posadka še pri življenju. Vse ladje, kar jih je v bližini kraja nesreče, so se že tam zadržale. Dozdej so ostali vsi napori, da se doseže kontakt s posadko, brez uspeha.

Avstrijska vlada odstopila Velenemci z dr. Schobrom izpadejo iz vlade

Dunaj, 27. jan. Vodstvo krščansko-socialne stranke je imelo posvetovanje, v katerem so priznali popolno zaupanje sedanji vladi. Potem pa je v presenečenje vseh danes popoldne kabinet soglasno sklenil, da odstopi. Ta sklep je zvezni kancler dr. Buresch takoj sporočil predsedniku republike Miklasu. Kot vzrok za ta odstop se navaja dejstvo, da del desnega krila krščansko-socialne stranke posebno v tirolskih in štajerskih listih ostro kritizira zveznega kanclerja dr. Burescha in pravi, da je slaboten, zahtevali pa so tudi, da se za kanclerja imenuje dr. Seipel. Tudi velenemška ljudska stranka je v raznih izjavah izrekla nezadovoljnost z vlado dr. Burescha in načelnik velenemcev Foppa je v članku »Wiener N. Nachrichten« očital krščansko-socialni stranki, da nasproti donavsko-federalističnim načrtom ni zavzela popolnoma zadovoljivega in enotnega stališča, to je, da je zavzela odklonilno stališče. Predsednik republike Miklas je poveril začasno vodstvo poslov dosedanji vladi in obenem poveril dr. Burescha s sestavo novega kabineta.

Dr. Buresch je v prvih večernih urah že začel pogajanja s strankami za sestavo nove vlade. Razgovori z velenemci so imeli negativen uspeh, ker so izjavili, da pride zanje udeležba pri vladi in pri sestavi večine v narodnem svetu v poštev samo tedaj, če bi dr. Schober zopet dobil zunanje ministrstvo. Ker je očividno, da desno krilo krščanskih socialistov tega ne želi več, so se velenemci že vnaprej izločili iz dr. Burescheve kombinacije. Tudi pogajanja s Heimatblockom niso imela nobenega pozitivnega uspeha. Tako da bo bodoča vlada dr. Burescha odvisna samo od podpore Landhundovcev, kateri bodo dobili mesto podkanclerja. Krščanski socialisti sami bodo o podrobnostih sestave kabineta sklepali šele po jutrišnji seji svojega kluba. Kakor stoji stvari sedaj, bo druga Burescheva vlada manjšinska vlada in bo zato odvisna od primera do primera na podporo velenemcev in Heimatblocka.

Dunaj, 27. jan. ž. Do rešitve vladne krize bo

Japonci so res napredni

Tokio, 27. jan. Po celi državi se je začela volilna kampanja za predstoječe volitve v parlament. Obe glavni stranki, konservativna Sejukaj in liberalna Minseito sta angažirali vsa kinopodjetja v državi, da se bodo v vseh krajih proizvajali govoreči filmi, tako da bodo volilni govori in nastopi šefov in kandidatov strank obenem vidni in slišni vsepovsod. Japonska je prva dežela na svetu, kjer se je začel uporabljati govoreči film kot volilna propaganda v velikem stilu.

Deficit proračuna USA

Washington, 27. jan. Deficit državnega proračuna je 25. januarja narastel na 1.501 milijon dolarjev. Dohodki davka na premoženje premoženje so bili istega dne za 499 milijonov dolarjev nižji, nego dohodki istega davka v preteklem letu. Tudi vsi ostali davki so dali letos veliko manj dohoda kakor lani. Nasprotno pa so izdatki proračuna istega dne izkazovali 600 milijonov dolarjev več, nego so znašali l. 1930-31.

Dunajska vremenska napoved: Milo vreme bo trajalo dalje; zaenkrat jasno, ponekod talna megla, zjutraj mraz.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno. Megleno. Zmerno hladno. Stalno.

Romunija ne plačuje pokojnin

Bukarešt, 27. januarja. Ž. Romunija dolguje svojim upokojencem za neizplačane pokojnine v preteklem letu 203 milj. lejev. Razen tega Romunija še ni izplačala 2 milijardi 700 milj. za razne obveze, tako da ima še iz preteklega leta poravnati okrog 3 milijarde lejev.

Francosko posojilo Romuniji

Bukarešt, 27. jan. ž. Romunska narodna banka je dobila kredit v znesku 250 milijonov francoskih frankov od francoske narodne banke. Poleg tega je dobila tudi romunska vlada kredit v znesku 100 milijonov frankov. Obrestna mera se bo znižala od 8 odst. na 7,5 odst.

Velika železniška nesreča

Bukarešt, 27. januarja. Ž. Snoci se je peipečila v Craiovi strahovita železniška katastrofa. V bližini postaje je osebni vlak zadel v avtobus, ki je bil poln potnikov. Nesreča se je zgodila tako, da sta vlak in avto istočasno vozila čez železniški tir ter je lokomotiva avtobus dobesedno prevrnila. Štiri osebe so bile na mestu mrtve. 16 pa je bilo težko ranjenih. Stirje se bore s smrtjo in zdravniki nimajo nikakega upanja, da bi okrevali. Lokomotiva je avtobus porivala pred seboj še kakih 16 metrov.

London, 27. jan. tg. Bivši zunanji minister delavske vlade Henderson je odpotoval v Zenevo, da prevzame vodstvo razorožitvene konference.

Komunistični puč v srednji Ameriki

V San Salvadorju ubitih 2000 ljudi - Propaganda po celi Ameriki

Washington, 27. januarja. Na podlagi dose-
danih poročil je zahteval komunistični puč v re-
publiki San Salvador, v katerem so komunisti upo-
rabljali tudi bombe, 2000 mrtvih. Vlada obvlada
polcaji, ki se hitro vrača v normalno stanje.

Vse banke so začele zopet poslovati in tudi
trgovina se razvija normalno. Vsi komunistični
voditelji so zaprti. Iz vladnega vira se trdi, da
komunisti niso uspeli urediti v San Salvadorju in se
mesta polastiti. Komunisti so razpoglagali tudi z
nekaj mitraljezi in puškami.

Vendar pa je došlo v Washington radiotele-
grafično poročilo iz Hondurasa, da se vladne čete
v okraju Sv. Ane še vedno borijo z revolucionarji,
ki so se polastili treh mestec. Manjši spopadi se
pa vrše tudi okoli San Salvadorja. V luči sta
zbrani ena ameriška in ena angleška križarka,
dve kanadski torpedovki in dva ameriška rušila.
Inozemski mornarji so bili pripravljeni, da se iz-
krcajo in ohranijo red v glavnem mestu, toda pred-
sednik republike Martinez je izjavil poveljnikom
angleških in britanskih ladij, da bo vlada sama

vzdržala red.

New York, 27. jan. AA. Komunistična vestja
v San Salvadorju je udušena. Vladne čete so za-
vzele nazaj vse postojanke, ki so se jih polastili
uporniki. Komunisti so utrpeli velike izgube, med-
tem ko vladne čete nimajo posebnih žrtv.

New York, 27. jan. Z. Po zadnjih vesteh je bil
komunistični prevrat v San Salvadorju zelo resne-
ga značaja. Preko 200 komunistov je bilo ubitih in
le nekaterim voditeljem je uspelo, da so ušli preko
meje. Po drugih vesteh življenje in posestvo ame-
riških državljanov v San Salvadorju ni ogroženo.
Vladne čete so v krvavi borbi skoro popolnoma
uničile komunistične prevratnike. Komandant ame-
riške flote je predložil vladi, da ji pošlje na pomoč
oddelek mornarjev, kar pa je predsednik Jimenez
z zahvalo odklonil.

Santiago, 27. januarja. Cilenska vlada je za-
sledila po informacijah svojega konzula v New-
Yorku, da je bil tam izdelan načrt, kako okrepiti
komunistično propagando v južni Ameriki, zlasti
v Argentini, Uruguaju in Peruju.

Berlin se vznemirja

Obnovev pogajanj med Rusijo in Romunijo

Berlin, 27. jan. Vest o sklenitvi poljsko-ruske
pogodbe o nenapadanju je v tukajšnjih političnih
krogih izvala veliko vznemirjenje. Pogodbi pripri-
sujejo toliko večjo važnost, ker je bila podpisana
teden po podpisu slične pogodbe med Finsko in Ru-
sijo. Radi tega prevladuje mnenje, da pride v naj-
krajšem času tudi do sporazuma med Romunijo in
Rusijo. V tem pogledu so značilne najnovejše izja-
ve Litvinova, ki je izrazil trdno upanje, da pride
prej ali slej do kompromisa. Po najnovejših vesteh
iz Rige, so se rusko-romunska pogajanja obnovila.
Ruski delegat Stomonjakov je stavil nove proti-
predloge, ki vsebujejo precejšnje koncesije Romu-
niji. Vprašanje Besarabije bo ostalo izven pakta.
Tudi rusko-poljski dogovor ne omenja vprašanja
Vilne.

Splošno mnenje je, da gre za uresničenje
velikopoteznega načrta francoske diplomacije, ki se
opira na vzhodu na Varšavo in Bukarest. Sklenitev
teh pogodb se smatra ne samo za uspeh francoske,
temveč tudi sovjetske diplomacije.

Poparjeni so posebno nemški nacionalisti, ki
so stavili veliko upanje na zvezo s sovjetsko Rusijo.
Tolažijo se z zagotovilom, da pogodba ne vsebuje
nikakega ruskega jamstva za sedanjega poljske meje.
Vest o pogodbi je toliko bolj presenetila, ker je v
nacionalističnem tisku v teku kampanja, ki hoče

prikazati Francijo kot povsem izolirano državo. V
resnici poljsko-ruski sporazum dokazuje, da se sov-
jetska Rusija čedalje bolj približuje Franciji.

Vznemirjenje v nacionalističnih krogih do-
kazuje, da je varnost na Vzhodu Evrope s skleni-
tvijo rusko-poljskega sporazuma le pridobila.

Litvinov je na potu v Zenevo izjavil sovjets-
kim časnikarjem, da se bodo tudi pogajanja z La-
tvijo in Estonsko zaključila v najkrajšem času. Ru-
ski komisar za zunanje zadeve se bo vstavil tudi v
Berlinu. Tu se bo sestal s kanclerjem, da ga pouči
o novem položaju, ki je nastal po sklenitvi rusko-
poljskega sporazuma.

Muslimani na Poljskem

Varšava, 27. jan. AA. Poljska agencija po-
ča: Poglavlar muslimanske cerkve na Poljskem
muftija Sinkivijec je izjavil, da je bila nova usta-
va muslimanske cerkve na Poljskem sestavljena
v tesnem sodelovanju z zastopniki drugih ver, ki
so z zakonom dovoljene. Nova ustava je v skladu
z interesi in s potrebami poljskih muslimanov. Na
Poljskem je sedaj 6000 muslimanov, 17 džamij in
18 muslimanskih duhovnikov, ki prejemajo plačo
od poljske države.

Kmet

v boljševiški revoluciji

Iz nakova'a postaja kladivo

Leta 1917. ko so v Rusiji začeli padati prvi
strelci revolucije in so poslali boljševiki svoje
maloštevilne pristaje z rdečimi zastavami na cesto,
tedaj pač nihče izmed njih ni mislil, da bi utegnili
revolucija zmagati. Pomagal jim je »srečen slučaj«:
liberalna inteligenca je potegnila z re-
volucijo. Ona je bila, ki je revolucijo sploh omo-
gočila.

Boljševiki so pa kmalu spoznali, da to prav
za prav ni nobena revolucija v njihovem zmišlu,
kajti demonstracija breznačelnih, zapadno usmer-
jenih liberalno-demokratskih razumnikov je bil
trup brez glave in potentakem nikakva revolucija.
Za socialno revolucijo pa je manjkal v Rusiji pre-
d-pogoj: proletarska masa. V revolucionarni bol-
jševski izvršilnem odboru so si ubijali glave in
se slednjič — naslanjajoč se na nauke iz leta 1905
— domislili, da treba spraviti na plan glavno silo
dežele — kmeta. Skovali so geslo: »Mir in zemlja!«
preplavili vasi z agitatorji in tako je prišlo, kakor
je bilo pričakovati: Kmet je korakal. Ne morda
proti carju in monarhiji, ne, zadet je bil na ramo
vile in koso in korakal proti velposestniku, da
mu vzame zemljo in razširi z njo svojo posest ter
živino in zaloge iz kaše za lastno uporabo; kajti
boljševiki so bili objublili: »Vse, karkoli moreš
vzeti, bo tvoje za večne čase.« In kmet je vzel
vse, kar mu je prišlo pod žuljavo pest, da bi
»večno obdržal. Kdor se je tej razbrzdani kmeti
masi postavil po robu, je prišel pod kolesa Jo-
godkov.

Sedaj šele je bila na pohodu prava revolucija.
To je bil upor milijonov, ki jih je gnala želja
po posesti — po zemlji. Tako je tudi prišlo, da
je prešel kmet brez pridržka v boljševiško službo,
ko je po deželi vibrala državljanska vojna, ki so
jo bili zacetili boljševiki. In vsa naslednja leta,
dokler mu ni bilo treba nositi nobenih gmotnih
žrtv, je kmet držal z boljševiki.

Toda prišel je čas, ko je moral tudi kmet
doprinesiti žrtve. Industrija v mestih je ložala na
tleh. Delavci se je odvalil dea. Stroji so bili
razbiti, rudniki poplavljeni — ker so bili last
»prekletih kapitalistov«. Po mestih je rastala la-
kota, in sedaj je moral poseči v kašice in blave
kmet, naj je hotel ali ne. Kmet se je pa branil
dati lastno in uplenjeno zastoj. Vzeli so mu s
silo. Tako je tedaj ponovno segel po vilah in kosi
in jo topot mahnil proti boljševikom.

Tedaj je posegel vmes prebrisani voditelj Lje-
nin in izdal postavo o »novi ekonomični postav-
nihi kratko »Nep«. Po tej postavi je smel zopet
vsak delati za lastno korist in celo razlašeni to-
varnarji so dobili nazaj svoje pravo. Industrija je
zopet ruzvetela, inozemski kapital se je stekal v
kanale razvoja gospodarstva in samo ruski vele-
posestnik je ostal še nadalje razlaščen. Pravica
kmetov do vzete zemlje se je zagotovila črna na
belem. Posledica je bila, da so bili trgi v jeseni
z živili naravnost prenatrpani. Seveda po cenah,
ki niso zaostajale za industrijo. Kmet je slednjič
dosegel, po čemer je hrepenel vse do danes: delavno
življenje: blagostanje. Blagostanje — taki revo-

luciji otopi ostrino. A po Ljenu bi morala po-
stati »večno gibanje«, dokler ne bi vrgla svojega
sidra v pristanišču svetovne revolucije. S sitni
ljudi se ne delajo svetovne revolucije. Nad to
mislijo je Ljenu umrl in sedaj je stopil na po-
zornico svetovnega dogajanja Stalin.

Prevzemajoč Ljenuovo dediščino za svetovno
revolucijo, je skoval načrt, ki je bil tako preprost
kakor on sam: »Kmet mora postati reven in od-
visen od države. Ljenuovo obljubo, da bo smel
kmet prisvojeno za »večno obdržati«, so razve-
ljavili, zato pa oznanili nov raj: kolektiv. Po
tej novi tvorbi so menili dobiti v roke kmeta in
s tem najrealnejšo moč v deželi. »Če imamo en-
krat kmete v kolektiv, moremo z njimi napravi-
ti, kar hočemo«, je menil Stalin. In dal je kmete
zobnati skupaj in nagnati v kolektiv. Kaj jim je
preostalo drugega, nego da so se vdali? Kajti,
kdor ni šel prostovoljno v kolektiv, so ga ustrelili
ali poslali v pregnanstvo. Kmet je molil, prosil
Boga pomoči in razsvetljenja in — šel v kolektiv.

Država je preskrbela kolektivno traktorje in
drugo orodje in kmet se jih je naučil rabiti, se
pokoril odredbam in obdeloval zemljo v potu svo-
jega obraza. In ko so se prve bilke upoglabile pod
težkim, zrelim klasjem, tedaj so začeli kmetje
stiskati glave in si šepetati: »Ali ni vse to sad
našega dela in truda? Ali naj nam vse te sadove
vzame za nič in zopet nič? Šepet je šel med ma-
sami kolektivistov in narasel v vihar: »Ne!« In
ta »Ne« je ostal trd kakor so trde kmetске pesti.
Nemo, brez besed se je organiziral pasivni odpor
in bili so vsi edini, da mora biti prvo omlačeno
žito za lastno uporabo, drugo za krmo in seme in
še tretji del naj dobi država. Ta načrt osvaja
danes vsi kolektivi.

Zaman se plazijo Stalinovi ljudje okrog ko-
lektivov: kmet se brani dati zahtevano množino.
Svoje žito skrivajo po jamah daleč zunaj v
polju, in jaja, maslo, perutnino, meso — jedo
sami. Samo kar od domače potrebe preostaja, dobi
država. Nasilna sredstva tu ne pomagajo veliko. Ze
tri mesece ni bil kaznovan ali ustreljen noben
kmet, ker je odklel dobavo, pač pa komunisti in
vladni uradniki, ki so dopustili, da je prišlo tako
daleč, da so se v kmetu vzbudile potrošniške
težnje.

Kolektiv, ki naj bi po svojem tvornem Stalinu
razorebil kmeta in ga napravil za sužnja, je z-
nenada zavzel druge oblike: kolektiv je dal kmetu
še prav moč v roki! Dal mu je dobre stroje in
možnost, da živi skupaj v zvezi, ki je bila prej
nakoval, danes je pa kladivo! Kolektiv je ustvaril
eno veliko družino, iz katere raste osebnosti,
ki bodo nekoč vodile usodo Rusije. Kdor
pozna ruskega človeka iz lastne izkušnje in dan
z dnevom čita strani »Pravde« ali »Izvestije«, služ-
benih glasil sovjetske vlade, bo z lahkoto spoznal,
da je temu v resnici tako.

Nov človek raste iz kolektiva, s kvartetami,
ki jih je prevzel iz živega praznolada Kristusa-
vega nauka. Tega novega človeka je bodočnost v
Rusiji.

Zadnja poročila:

Angleška podmornica izgubljena

Se vedno niso našli potopljene podmornice M 2

London, 27. jan. tg. Skoraj po 36 urah, odkar
je izginila podmornica »M II«, še vedno ni bilo
mogoče priti v zvezo s podmornico in točno dolo-
čiti kraja, kjer se je potopila. Rušilec so preisko-
vali morskno dno z mrežami, in so sicer v globini
102 čevlja doleteli na morskem dnu v zahodnem
zalivu pri Portlandu predmet, ki v mornariških
kartah ni zabeležen kot ovira. Vendar pa se mora
ugotoviti šele s potapljači, ali je ta ovira res pod-
mornica »M II«. Angleška admiraliteta je do sedaj
demanirala vse tozadevne prehitre vesti. Dotično

mesto so označili z bojo ter se preiskava v dotični
okolici nadaljuje z raznimi ladjami. Morje je danes
zelo nemirno, tako da do sedaj še niso mogli spu-
stiti potapljačev v toliko globino. Ker se je megla
razpršila, so začeli iskati tudi z letali. Admraliteta
je oficijelno objavila, da s podmornico nima še no-
benih zvez in da se je treba bati za varnost mo-
štva, ki je v podmornici. Kapitan ladje matice za
letala »Delphine« je oficijelno obvestil žene vsega
moštva in častnikov potpljene podmornice.

Japonci se pripravljajo zasesti Šanghaj

London, 27. jan. tg. Ameriška vlada je po an-
gleškem poslaniku v Washingtonu poslala angleški
vladi noto o položaju v Šanghaju. Med tem se je
položaj v Šanghaju še bolj poostiril, ker je japo-
nski generalni konzul z ultimatomom zahteval od
župana v Šanghaju, da se japonske zahteve izpol-
nijo do jutri popoldne ob 6 (ob 9 dopoldne srednje-
evropskega časa). Kitajske čete, ki se pripravljajo
na obrambo, znašajo 20.000 mož. Japonci pa imajo
sedaj 10 vojnih ladij in 2000 mornariških vojakov.
Razen tega se je iz Japonske odpeljalo še 13 voj-
nih ladij. Ker se bojijo, da ne bi bila v primeru
japonske zasedbe mesta obstrlejevana tudi med-

narodna naselbina, jo hočejo braniti. Tamkaj na-
seljeni Angleži so se zbrali in prevzeli obrambo
zapadnega dela naselbine.

London, 27. jan. tg. V Šanghaju, kjer računajo
s tem, da bodo vkorakali Japonci, so ameriške, an-
gleške in ostale varnostne čete mednarodne nasel-
bine v strogi pripravljenosti. Pomnožili so jih z
2000 možmi ameriških mornarjev. Bojijo se, da ne
bi radikalni kitajski elementi, posebno študenti,
vršili nasilnosti pri vходу japonskih čet.

Tokio, 27. jan. tg. Japonsko vojno ministrstvo
demanira vesti, da bi bili Japonci zavzeli Harbin.

Manjšinska vlada kršč. socialcev v Avstriji?

Dunaj, 27. jan. tg. Dr. Buresch se je v večernih
urah pričel pogajati s strankami o sestavi novega
kabineta. Izjavil je voditeljem Velenemcev, da za-
hteva splošni položaj po njegovem mnenju spre-
membo v zunanjem ministrstvu. Kakor javlja vest
iz krogov Velenemcev, jih je dr. Buresch nujno
prosil, naj vstopijo v novo vlado. Dobil pa je od-
govor, da Velenemci ne morejo slediti temu va-
bilu, in sicer iz sledečih razlogov: Z ozirom na
znana dejstva, s katerimi naj se izvrši sprememba
v zunanjem ministrstvu, ni za narodnogospodarski
blok (Velenemci in dva poslanka gospodar, stran-
ke) nobenega jamstva več, da se bo dosedajni zu-
nanjopolitični kurz obdržal še nadalje. — Land-
bund se bo šele jutri sestal k sklepanju, poroča
pa v svojem organu »Neues Wiener Extrablatt«, da

o kaki spremembi ne more biti govora niti v no-
tranji niti v zunanji politiki. Samo na ta način bi
bilo Landbundu mogoče, staviti svoje moči na raz-
pologo tudi novi Bureschovi vladi. — Po informacijah
Vašega dopisnika je dr. Buresch zagrozil
Velenemcem, da bo v primeru, tudi če Velenemci
izostanejo, vladal z Landbundom in Heimatblokom,
to je z večino samo enega glasu. Krščansko socialci
sami nameravajo odstaviti trgovinske in promet-
nega ministra Heinla in morda tudi prosvetnega
ministra Czermaka, na čegar mesto naj bi stopil
štajerski deželni glavar dr. Rintelen. Ker zaenkrat
v Heimatbloku niso pripravljeni k temu, da bi se
udeležili Burescheve vlade, bi mogel dr. Buresch
sestaviti samo manjšinsko vlado, katero bi vsak
čas lahko strnoglavilo 8 poslancev Heimatbloka.

Tako govori

nemški vojni minister

Berlin, 27. januarja. tg. Vojni minister dr.
Gröner je objavil v vladnih listih program o
pomenu razorožitvene konference. Navajal je: V
Zenevi se bo še enkrat začel boj med pogojem
moči in pravice, učinek razprav pa bo drugačen,
kakor pred 13 leti. Drugače kakor takrat, bo v
Zenevi prišlo do prostovoljne pogodbe, ali pa snloh
do nobene pogodbe. Za iluzije v zadnjih desetletjih

ni nobenega prostora več. Ze enkrat je samopašna
želja Francije leta 1789, ko se je hotela polastiti
oblasti nad svetom, vrgla Evropo v neskončno be-
do. Kakor pa je tedaj Evropa preprečila Napole-
onove načrte, tako tudi sedanjost ne bo trpela he-
gemonije na podlagi sile. Zeneva ne bo odločevala
samo o višini razorožitve vsake države, odločevala
bo tudi v versailski in v globljem smislu tudi o
weimarski resoluciji. Odločevala bo o življenjski
zmožnosti Zveze narodov, kakor tudi o bodočnosti
zapadnoevropske kulture, katere nasprotnik na
vzhodu je popolnoma pripravljen, nastopiti kot de-
dič preživelega reda človeškega sožitja.

Konec adresne debate

Belgrad, 27. jan. 1. Danes se je nadaljevala
in zaključila adresna debata narodnega predstavi-
ništva. Govorniki, ki so se nastopili, so v svojih
govorih obširno razložili obupni položaj krajev,
ki jih zastopajo. Med ostalimi sta govorila tudi
senator Ivan Hribar in poslanec dr. Vošnjak. Oba
govornika sta v dolgih govorih hvalila etične vrli-
ne prestolnega govora, katere bi moralo narodno
predstavnštvo realizirati v splošno korist naroda.
Pomemben je bil govor dr. Ilije Šumenkovića, ki
je naglašal, da je Jugoslavija aktivna sodelavka za
politično miru in Evropi in da je v dobrih odnosih
z vsemi narodi. Odločitev ameriške vlade o mora-
toriju Nemčije je dovedla našo državo v neprijeten
položaj. S tem moratorijem izgubimo 79,5 milijona
nemških mark letno in dobimo samo 12,5 milijona

mark. Mi, je nadaljeval dr. Šumenkovič, ne od-
stopimo od naših pravic pod nobenim pogojem, ker
so nam bile dane in zajamčene po mednarodnih
pogodbah.

Po govorih drugih poslancev je dr. Slavko
Šečerov predlagal, da narodno predstavnštvo
sprejme odgovor z aklamacijo. Vsi poslanci in se-
natorji so nato vsajli in zaklicali »Živio kralj!«

Predsednik parlamenta dr. Kumanudi je na-
to določil dnevni red prihodnje seje, na kateri se
bo izvolil administrativni in imunitetni odbor, od-
bor za pritožbe in prošnje ter finančni odbor. Isti
dnevni red bo veljal tudi za senat. Prihodnjo sejo
senata in narodne skupščine bosta oba predse-
dnika sklicala pisмено. Nato je predsednik dr. Ku-
manudi sejo zaključil.

Svetosavska prošnja v Belgradu

Belgrad, 27. januarja. 1. Današnji dan je po-
tekkel v znamenju slave. Praznik sv. Save so praz-
novali vsi uradi in šole. Na univerzi se je topot
vršila zelo skromna proslava, kateri niso prisot-
stvovali, kakor do sedaj, predstavniki najvišjih
državnih oblasti. Proslave se je udeležilo tudi iz-
redno malo število dijaštva, ker je večina že odšla
na počitnice. Odpadlo je tudi običajno rektorjevo
predavanje. Po opravljenih obredih je rektor pre-
čital imena nagrajenih dijakov in temo nagrajenih
nalog ter dijakom čestital na uspehu.

Zavarovan e

pri inozemskih zavarovalnicah

Belgrad, 27. jan. AA. Glede odredbe, da se
naši državljani ne morejo zavarovati pri tujih za-
varovalnicah, je finančni minister izdal tole po-
jasnilo: Odredba g. finančnega ministra z dne 31.
decembra 1931, ki med drugim prepoveduje zava-
rovanje pri inozemskih zavarovalnicah, se ne na-
naša na podružnice inozemskih zavarovalnic, ki
imajo dovoljenje, da poslujejo v naši državi.

Izvoz našega vina v Svico

Belgrad, 27. januarja. 1. Zavod za pospeše-
vanje zunanje trgovine poroča, da je švicarska
vlada s svojo naredbo od 8. januarja t. l. pred-
pisala, da se mora pri uvozu jugoslovanskih vin
po tarifi čl. 117 a (1), a (2) ter b (1) in b (2) švi-
carske tarife plačati poleg uvozne carine še ca-
rinski dodatek 6,30 švicarskih frankov za vsakih
100 kg. Celotni dodatek, spremenjen v litre, znaša
toliko, kolikor znaša jugoslovanska izvozna pre-
mija na vino.

Napad na vlak

Bukarešt, 27. januarja. Z 5 km od Costanze
so skušali neznani razbojniki iztiriti vlak na ta
način, da so na tračnice položili debele železne
palice. Hoteli so ob iztirjenju vlaka vse potnike
oropati. Vlakovodja je pravočasno opazil past in
je tak ustavil. Razbojniki so pobegnili.

Anglija in Francija needini

Pariz, 27. jan. tg. Ker je očitno, da se
angleško-francoska pogajanja o reparacijskem
vprašanju niso posrečila, je bil sestanek Laval-
MacDonald odgojen na nedoločen čas. Čuje se,
da so Angleži izjavili, da je gospodarski položaj
Nemčije preveč nevaren, da bi se mogel svet še
dalje zamujati s formalnimi vprašanji. »Matine
piše, da bo Anglija v najkrajšem času oficijelno
izjavila, da naj se lozanska konferenca odgodi.
Anglija želi, da bi se vsaj 15. februarja sestala
konferenca finančnih ekspertov, da se uredi za
prihodnje mesece reparacijski režim, dokler se
ne sestane odgojena konferenca. Francija pa take
izjave neče sopodpisati, da ne bi podpirala tez
onih, ki stremijo po razveljavljenju Youngovega
načrta.

Predlog v volilni reformi

v francoskem parlamentu

Pariz, 27. jan. tg. V poslanski zbornici je
bilo danes dopoldne bojno glasovanje o volivni
reformi, katero je predlagal poslanec Mandel in
po kateri naj bi se dosežena večina pri prvi vo-
litvi znižala od 50 na 40 odst. oddanih glasov. Opo-
zicija je zahtevala, da naj se Mandelov načrt še
enkrat vrne komisiji, da bi s tem preprečila, da
načrt ne bi več prišel v poštev za prve bodoče vo-
litve. Zbornica pa je z 252 proti 216 glasovom
sklenila, da se debata o tem zakonskem predlogu
tako nadaljuje v parlamentu. Ni pa niti upanja
na uspeh te volivne reforme, ker se je se-
nat proti.

Velika tatvina

Bern, 27. jan. AA. Sodno oblastvo je odredilo
aretacijo ameriškega državljana John de Kayja,
ker je poneveril 160.000 švicarskih frankov. John
de Kay je igral veliko vlogo v socialističnem po-
kretu v Švici leta 1919. Tega leta je odpuščen iz
Švice in se mudil v raznih evropskih državah in
na vzhodu. Njegovo sedanjost bivališče ni znano.

Praznik akademske mladine

Svetosavska proslava na slovenski univerzi

Ljubljana, 27. januarja.

Z lepim umevanjem skoraj edinega praznika naše univerze v Ljubljani, je danes slavilo akademsko dijaštvo svetosavsko proslavo. Malokdaj je bila univerzitetna zbornica ob sličnih praznavah tako polna akademske mladine kakor danes. Mladina je zavzela vse galerije in ozadje zbornice, medtem ko so bili sedeži rezervirani za reprezentante in vseučiliške profesorje. Med odličnimi udeleženci omenjamo predvsem škofa dr. Gregorija Rožmana, zastopnika bana, svetnika dr. Stareta in zastopnike divizionarja, podpolkovnika Sokoloviča, polkovnika Ljuba Novakoviča in kapetana I. razreda Stanojeviča, dalje predsednika višjega deželnega sodišča dr. Rogina, višjega državnega pravdnika dr. Grassellija, mestnega župana dr. Pucca s podžupanom prof. Jarecem, predsednika Zdravniške zbornice dr. Rusa. Zastopana je bila tudi Odvetniška zbornica, Prosvedna zveza po predsedniku dr. Mohoriču. Daje je bil prisoten tudi pravoslavni prota Gorgije Budimirovič in še mnogi drugi predstavniki naših korporacij in organizacij; častno je bil zastopan tudi konzularni zbor, tako njegov doyen, italijanski generalni konzul Rainaldi, avstrijski generalni konzul Orsini-Rosenberg, češkoslovaški konzul inž. Ševčík s podkonzulom inž. Cihelko, prisotni so bili številni vseučiliški profesorji ter druga odlična gospoda. Dvorana je bila lepo okrašena s kraljevo sliko in s trajnim zelenjem. Kmalu po 11 je stopil v dvorano rektor dr. Alfred Šerko na čelu dekanov vseh fakultet. Rektor je imel okrog vratu zlato rektorsko verižico.

Akademski pevski zbor, ki je bil na desni galeriji, je nato pod vodstvom dirigenta g. Neffata z umeritniško dovršenostjo zapel Davorina Jenka: »Molitev«.

Predavanje rektorja dr. A. Šerka

Rektor univerze g. dr. Šerko je nato pozdravil vso odlično zbrano gospodo in drage komilitone — akademsko mladino. Nato je pojasnil zbranim, da si je izbral za svoje slavnostno predavanje temo: »Človek kot psihofizično bitje.«

G. rektor je v svojem, sicer z znanstvenimi dokazi in protidokazi utemeljenem predavanju navajal v zaporedni logični zvezi mnogo izvirnih misli, vendar tako, da jih je mogel razumeti vsak izobraženec, četudi laik v biologiji in psihologiji. Navajal je, da je človek psihofizično bitje, to je bitje, ki je iz materijalne substance. Ta se izraža v njegovi telesnosti. Na drugi strani pa je človek bitje, ki se izživlja v svoji duševnosti. S telesom stoji človek v materialnem svetu ter je podvržen fizikalnim, kemijskim in biološkim zakonom. S svojo duševnostjo pa sega človek v transcendenti psihini svet. Kot fizično bitje je človek skupek organov, je živ organizem in obdaja ga gmotna narava. Njegovi življenjski pojavi so reakcije na zunanje dražljaje. Človek ima receptivne in eksekutivne organe. Receptivni organi so človeška čutila, to je vid, sluh, vonj, okus, tip in termično čutilo. Izvršilni organi pa so sklepi našega okostja z mišičevjem in kitami. Ti sklepi povzročajo človeške gibe. Imamo torej čutila in gibala. Ker so ti organi tudi značilni za živalska bitja, jim pravimo animalni organi. Za energijo, ki jo človek potrebuje za svoje gibanje, pa potrebuje posebne organe, tako zvane vegetativne organe, to so pljuča, želodec s črevesom, krvni organi in organi, ki odvajajo produkte oksidacije v telesu.

Vprašanje pa je, kdo je tisti, ki vidi in sliši, čupa in voha, kdo je, ki sili mišičevje, da giblje sklepe, okostja v smotrenem delu in smiselnem govoru. Organi sami to niso. To je nekdo drugi, to je naša človeška individualnost.

Vsi procesi, ki se dogajajo v človeških možganih, so fizično materialni in docela različni od pojavov duševnosti. Naš dimenzionalni omejeni svet more vplivati le na človeka kot fizično bitje, ne more pa neposredno vplivati na našo duševnost. Če vse prej omenjene organe od človeka odštejemo, nam ostane samo še živčevje. Dasi so animalni in vegetativni organi človeku v našem svetu potrebni, vendar niso bistveni. Moremo si misliti pač človeka, ki mu manjkajo vsi ti organi in ki obstoja le iz možgan, hrbtenice in živčevja. Tako bitje bi bilo v bistvu še vedno človek. Bitja pa, ki bi imelo vse prej navedene organe, možgan in živčevja pa ne, si ne moremo predstavljati, da bi se ohranilo človeško bistvenost. Tako bitje bi se dalo ustvariti nazadnje celo sintetično, vendar to ne bi bil človek. Sintetično popolnega bitja z vsemi organi in z vsem živčevjem pa se ne bo nikdar človeku posrečilo ustvariti. Če bi človeško bitje dobilo na mah toliko energije, da bi mu za vse življenje zadostovalo, bi vegetativni in animalni organi za človeka ne bili bistveni in bi mu zadostovalo le živčevje. Človeško bitje s samim živčevjem bi bilo sicer neokretno, človek bi pa le bil. Človek je torej kot fizično bitje istoveten s svojim živčevjem.

Človek pa ni samo fizično bitje, temveč je tudi eminentno psihično bitje. Govornik zavrže zmote materialističnega monizma prejšnjega stoletja, češ, da je vsa človeška psihičnost le izraz fizičnih procesov. Nazori grobelega materialističnega monizma

životarijo sedaj le v svetu polizobražencev. Procesi v možganih, in naj bodo še tako komplicirani, morejo biti le materialnega, molekularnega značaja. Iz materialnega sveta pa ne vodi nobena, še tako ozka steza v psihični svet. Naj si mislimo še toliko atomov, vsakega s celim svetovjem elektronov, v neizmerno kompliciranih medsebojnih odnosih, nikdar ne pridemo do najenostavnejšega psihičnega pojava. Vendar je duševnost na neki način vezana na živčno materijo, odnosno na procese v njej. Bitja, ki bi imela samo duha in voljo, telesa pa ne, so verska resnica, ne eksistirajo pa v našem empiričnem svetu.

Govornik se je nato baval obširno z novim naukom nevtralnega monizma, ki ga zastopajo nekateri angleški in ameriški znanstveniki. Nevtralni monizem uči, da ne dojemamo predmeta samega, temveč vrsto fizikalnih dogodkov. Naš svet je omejen na štiri dimenzije, to je na tridimenzionalni prostor in pa na čas. V ostale dimenzije ne moremo prodreti, vendar pa poznamo njihove zakone samo matematično. Če že ne moremo prodreti v bistvo ostalih dimenzij, kjer se po mnenju nevtralnih monistov vrši prehod iz materialnega v psihični svet, se moramo torej zadovoljiti s to pojasnitvijo. Po mnenju nevtralnih monistov tudi človeška duševnost ni neka substanca, temveč je prav tako kakor materija vrsta dogodkov. Predmete torej ne vidimo kot predmet, temveč, po mnenju nevtralnih monistov, kot vrsto dogodkov, ki jih predmet povzroči v naših možganih. Dr. Šerko je mnenja, da je ta teorija napravila isto napako kakor tako zvana predmetna teorija, ki jo na naši univerzi zastopa profesor dr. Veber. Dr. Veber zastopa teorijo, da mize ne vidimo kot mizo samo, temveč kot predstavo mize. Na tej podlagi bi lahko spekulativno filozofirali dalje, toda le na podlagi drugih doživetij, ki smo jih doživeli že poprej. Opazovanje mize je torej doživetje, ne pa predstava. Kar dojemam, pa je objektivna stvar.

Dr. Šerko je svoje predavanje, v katerem je prišel v prvem delu do zaključka, da se človeku najbrže nikoli ne bo posrečilo pojasniti prehoda iz fizičnega v psihični svet, končal z dopolnilnim stavkom tej trditvi:

Grozen umor mladega fanta

Rumeč, 26. januarja.

Snoči ob 9 se je zgodil naravnost živinski umor, čegar žrtev je bil mlad, pošten, priden in miren fant Ivan Novak iz Rumeč. Storilec, ki je že v rokah pravice, mu je prizadajal strašno rano v prsih, prerezal vrat in nato zabodel še 12 krat v hrbet. Smrtno ranjen se je nekaj časa opotekal, a je radi izgube krvi in smrtnih ran kmalu podlegel.

Našli so ga mrtvega davi ležati v mlaki krvi. Zločin pa se je zgodil tako-le: Tisti dan je prišel domov neki mož V., ki je nekaj dni trgoval z raznimi predmeti. Doma je našel storilca in še nekoga, ki sta kvartala z njegovo ženo. Prvi (K.) je pogosto zahajal v to hišo. Ko je mož to videl,

Globoko zdravo spanje!

Ako nemirno spite, če pijete kavo, potem poizkusite rabiti kofeina prosto kavo Hag, ki vam bo gotovo dopuščala mirno in globoko spanje. Prava kava prve kvalitete je kava Hag. Ona varuje Vaše srce in Vaše živce.

Smrt uglednega moža

Maribor, 27. januarja 1932.

V Dragi pri Hrastniku je včeraj umrl znani in splošno priljubljeni gostilničar in posestnik gospod Ivan Dernovšek, oče primarija mariborske bolnišnice in priznanega specialista dr. Janka Dernovška. Dosegel je visoko starost v telesni in redki duševni čistosti. Njegova smrt je napravila veliko vrzel v krogih neštevilnih znancev in prijateljev, med katerimi je bil precej šegav in odkrit ter povsod zelo priljubljen. Posebno pa bodo občutili izgubo hrastniški lovci in ribiči, katerim je dolga leta predsedoval. Kot lovca, zlasti pa kot ribiča menda ne bi zlahka našli drugega v Posavju. Odlikovala pa ga je tudi globoka narodna zavest, ki je ni zatajil niti v najhujših časih. Slava njegovemu spominu, žalujočim ostalim pa naše globoko in iskreno sožalje.

dneh (23. do 27. t. m.) bodo zopet organizirali posebne dneve knjige, in sicer v belgradskem umetniškem paviljonu. Pokroviteljstvo je prevzel prosvetni minister. Te dni je izšel poseben katalog z naslovi knjig, ki se bodo s popustom prodajale. Knjižarna G. Kohna pa bo izdala poseben katalog. V pripravljajnem odboru se med drugimi nahajajo tudi Slovelec g. Stela. Svoja izdajanja bodo razstavile sledeče založnice: iz Belgrada Sveslovenska, Francusko-srpska, Cirjanovič, Kohn, Rajković in Čuković, Napredak, Narodna prosveta; iz Ljubljane Učiteljska (zakaj samo ona?); iz Zagreba Merkantil, Minerva, V. Vasič, Kugli in Čelap in še nekatere manjše iz Sarajeva in Dubrovnika. Prav tako bodo tu tudi belgrajska akademija, razni muzeji, književna združenja, zagrebška Zabavna biblioteka itd.

Za danes rečem samo tole: Katalog je zelo površno sestavljen, obsega celo vrsto balasta, dočim manjka v njem mnogo dobrih založnikov in najzanimivejših del. Čudno se mi zdi, kako da je Ljubljana zastopana (sicer pa to sploh ni zastopstvo!) samo po Učiteljski? In kako, da je Učiteljska prišla skoraj sama mladinsko književnost? Vprašam se, ali bi ne bilo prav, da bi kaka reprezentativna slovenska založnica pokazala Srbom, kakšno knjigo danes imamo? To pa bi mogli storiti samo Jugoslovanska (na prvem mestu) in pa Tiskovna. Sicer se bom pa na to vprašanje v teh dneh še povrnil.

Zalostna pa je konstatacija, da so cene knjigam v prodajnem katalogu ostale stare ali pa so zelo malo (5—10%) znižane. Nov dokaz, da so tudi dnevi knjige organizirani na čisto trgovski osnovi. Zato tudi uspeha ne bo. T. P.

>Kako je mogoče dojemati nekaj fizičnega s duhom, pa je seveda zopet vprašanje zase, ki je s psihofizičnim problemom v najožji zvezi in ki bo zaradi tega delilo s tem problemom isto usodo, to je, da ne bo nikoli rešeno.

Izredno zanimivo predavanje, ki je pač obravnavalo na lahko umljiv način najosnovnejša vprašanja človeškega telesa in duševnosti, je želo navdušeno odobravanje.

Nagrajeni akademiki

Nato je rektor prečital imena letošnjih svetosavskih nagradencev. Nagrade so prejeli:

Na filozofski fakulteti: g. Franc Žekar nagrado 500 Din za temo »Osebnost in stil« pod geslom »Resnici in dobroti«; g. Tone Penko nagrado 500 Din za delo »Domača imena rastlin in domači izrazi za znanstveno opazovanje rastlin« pod geslom »Vrtovce-Tušek-Erjavce«; g. Anton Stupica nagrado 1000 Din za delo »Gotska arhitektura na Štajerskem« pod geslom »Luka Novak 1577«.

Na juridični fakulteti: g. Branko Premrou nagrado 1000 Din za delo »Institut dispensacij v pravu zapadne in vzhodne cerkve« pod geslom »To have done« in g. Svetozar Prankar nagrado 600 Din za delo »Dedno pravo v srbskih in hrvatskih pravnih spomenikih« pod geslom »Cijac«.

Na medicinski fakulteti je prejel nagrado 1000 dinarjev g. Virgil Krasnik za delo »Odvsnost kvalitativne krvne slike« pod geslom »Sanguis«.

Na teološki fakulteti: g. Zlatimir Janočič nagrado 800 Din za delo »Domovinska ljubezen preproka Jeremije« pod geslom »Non est propheta sine honore nisi in patria sua« (Mt 13, 57) in g. Tomaž Kurent (cistercijan) nagrado 1200 Din za delo »Razmerje minusivega dialoga »Oclavius« do Cipriana in Tertuliana« pod geslom »Non enim tam auctoritates in disputando quam rationis momenta quaerenda sunt«.

Rektor je nagradjencem čestital k uspehu, nato pa se je zahvalil pokrovitelju univerze kralju Aleksandru, ki je daroval te nagrade, ter pozval vse prisotne, naj zakličejo kralju trikrat: »Živeli«, čemur se je odzvala vsa dvorana.

Akademski pevski zbor je intoniral nato himno »Bože pravde«, nato je sledila himna »Hej Slovenci«, ki jo je zapelo vse dijaštvo. Nato se je razšlo občinstvo. Tudi dijaki so se počasi razhajali med velikim navdušenjem.

je ves srdit dejal: »Tako, zdaj imam priče, in se dam ločiti. Da bo pa teh še več, grem še po druge!« Sel je k Novakovim in poprosil oba fanta Franca in Ivana, naj gresta z njim za pričo. Prvi ni hotel, a umorjeni Ivan se je vdal prošnji. Pač ni mislil, da gre pravzaprav v smrt. Prišedši na dom, so bili še vsi trije tam. Kaj je bilo med njimi, se točno ne ve. Pozneje se je hotel krivce, neki Krabonja, bržčas iznebiti te priče, zato se je zagnal vanj in ga do smrti obdelal z nožem. Danes so ga prepeljali v mrtvašnico pri Veliki Nedelji, kjer se je vršila obdukcijska.

Rajni je bil znan dober, pošten fant odličnega značaja in spoštovan od vseh, ki so ga poznali. — Kdaj bo pri nas na Slovenskem teh ubojev in umorov konec!

Volitve obratnih zaupnikov v Vevčah

Vevče, 26. jan.

Moč kapitala nad delavstvom se kaže v vedno lepši luči. Kakor znano je vevška papirnica odpustila vse delavstvo. V soboto 30. t. m. preteče zadnji 14 dnevni odpovedni rok. Delavstvo ugiplje, ali bo šlo podjetje do skrajnosti in vsem izročilo knjižice in tovarno zaplota ter ga pognalo na cesto, ali pa je kak drug namen.

Po zakonu ima tudi naše delavstvo svoje pred leti izvoljene obratne zaupnike, in sicer osem po številu, ki jim je z 31. dec. l. l. potekla funkcjska doba, ki pa se podaljša do novih volitev, kakor razume to delavec, ne pa podjetje, kajti s 1. jan. je bil obratni zaupnik tov. Pintar brez navedbe vzrokov odpuščen. Pretekli teden pa je prejel svojo knjižico.

Umiljivo, da se je delavstvo razburilo ker ve, kaj ga čaka, ako bi ta odpoved obveljala. Zakon o obratnih zaupnikih pravi, da podjetje zaupnika ne more odpustiti, ako on vrši v mejah zakona svoje dolžnosti in pravice. Zadnje besedo o tem bo izrekel itak sodišče, kar bo iz načelnega stališča važno za delavski sloj.

Razpisane so med tem volitve obratnih zaupnikov za prihodnjo soboto 30. t. m. Delavstvo, organizirano v Jugoslovanski strok. zvezi, je na sestanku sklenilo ponovno kandidirati tov. Pintarja za obratnega zaupnika. Številno obiskan nedeljski shod delavstva je kandidatoro potrdil. Na shodu je poleg preda. Sotlarja poročal tudi g. Žužek iz Ljubljane, ki je v jasni luči pokazal pomen sedanjih volitev za delavstvo, za podjetje in celotno delavstvo.

Zal, so tudi delavci, ki solidarnost kršijo. Za sobotne volitve obratnih zaupnikov so vložili tudi takozvani »rumenice« svojo listo. Baje etoji zanje in jo seve priporoča tudi nekaj gospodov.

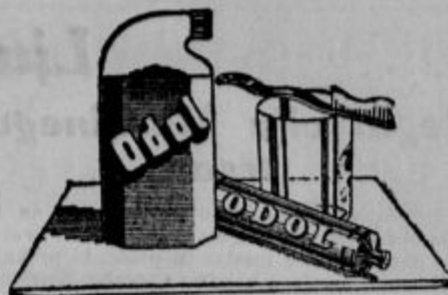
LIRIKA SINIŠE PAUNOVIČA

Pred kratkim je v Belgradu izšla tretja knjiga Paunovičeve lirike, ki ji je pesnik dal karakterističen naslov »Na raskršću« (>Na razpotju«). Je ena najluskaznejših pesniških izdaj zadnjih let v srbohrvaški književnosti in bi jo tehnično mogel vzporejati le s Krklečevim »Izletom u nebo« in Drainčevim »Banketom«. Pa še eno novost uvaaja, ki se je našim pesnikom doslej niso posluževali. Razen pesmi prinaša tudi dveje modernih kompozicij Mihajla Vukdragoviča in Miloja Milojeviča na Paunovičev tekst, dočim je tretja kompozicija, ki jo je pripravil Mihovil Logar, iz tehničnih razlogov odpadla, pa bo kasneje objavljena še z dvema kompozicijama istega skladatelja in tekstom Siniše Paunoviča v posebni knjigi.

Siniša Paunovič je iz vrst najmlajših srbskih lirikov. L. 1927. je objavil svojo prvo pesniško knjigo (>Iz kutova duše«), dve leti kasneje pa pesmi v prozi (>Pesnikove molitve«). Lani je izdal zbirko novel iz čečanskega življenja (>Oni i mi«), ki so pa skoraj brez umetniške vrednosti. Tudi po dosedanjih tretji knjigi pesmi Paunovič še ni pokazal ostrega pesniškega obraza, dasi je jasno, da mu bolj odgovarja pesem ko proza. Ravno ta zadnja knjiga (>Na razpotju«) pomeni novo etapo pesnikovega iskanja v nedogledno in neizrečeno.

Knjiga je razdeljena v pet poglavij: ciklus Sen pomladne noči, Crteži, Niz Skadarliju, Buđenje, Dva sveta in Sunrak mladosti. Pesmi niso nove, ampak datirajo iz let 1923. do 1931. Po veliki večini so dokaz notranje pesnikove razklnosti, precej je ljubezenskih, nekatere so tudi motno socialno barvane.

Simpatična in topla je pesem Majka, katere začetek je tako preprost in lep:

Zobje so dragoceni.
Ne delajte eksperimentov, uporabljajte preizkušeno sredstvo
ODOŁ se je v 40 letih izkazal povsem svežu.
ODOŁ ni nikoli razočaral.

Vevško delavstvo, ki je v tako važnih skupnih zadevah še vsikdar obodilo cepljenje moči, bo tudi pri teh volitvah v soboto oddalo glasovnice za listo Jugosl. strokovne zveze. Tovariši! — Vse! Volite obratnih zaupnikov bo v soboto 30. t. m. od 12—6 zvečer v prostorih tvorniške restavracije v Vevčah. Naša sveta dolžnost je, da gremo vsi in vse na volišče!

Nesreča ne počiva

St. Peter pri Novem mestu, 26. jan.

Lumpert Franc, mlinar, je imel opravka v mlinu na Selih, kjer je v službi. Pa je nesreča hotela, da se je preveč približal kolesu. Koka mu je prišla pod jermen, tako da mu je posnelo kožo in mu nekoliko ranilo prste. Moral je iskati pomoči v bolnišnici.

Lože in pa njegov bratec Vincenc sta nekje iztaknila malo smodnika. Pa ga je Vinko zažgal. Med tem pa se je Lože po ne previdnosti, pa menda tudi nekoliko iz radovednosti, preveč približal ravno, ko se je smodnik vžgal. Po obrazu ga je smodnik nekoliko oplazil. Sreča v nesreči je bila ta, da je bilo smodnika samo majhna količina, sicer bi ne bil prišel tako poceni iz neprijetnega položaja.

Pes je sicer zvesta žival, pa zgodi se le pre pogosto, da ne pozna šale in se spozabi celo nad domačimi ter pokaže svoje ostre zobe. Tako se je zgodilo, da je Rifljev pes nekoliko preveč pokazal svoje ostre zobe gospodarjevemu sinčku in mu prizadejal ne sicer toliko bolečin, pač pa več strahu.

Zgodba o biku izpod Malega Grintovca

Ljubljana, januarja.

Tako pogostokrat se ni bila nikdar rabljena beseda »bik« kakor pred dnevi pred kazenskim in prizivnim senatom deželnega sodišča. Zadeva sama bo pač zanimala tudi turista, zlasti one, ki hodijo na Grintovec. V Suhem dolu pod Malim Grintovcem ima svoje obširno posestvo po Gorenjskem daleč na okrog poznani veliki posestnik Štular, ki je prav markanten pojav in prava, kremenita kmečka korenina. Štular je drugače turistom naklonjen. Ima pa obširne planine, take po njem imenovane Štularjevo planino. V polnih mesecih se po planinah pase njegov živina. Ima Štular tudi dve in pol leta starega bika, o katerem pravijo domači, da ni hudoben, nasprotno pa so skusili nekateri turisti. Nekoč je moral pred njim bežati neki nemški turist. Koncem avgusta pa sta doživeli dve ljubljanski turistinji silen strah pred tem bikom. Vračali sta se z Grintovca v dolino. Na planjavi sta zapazili veliko čredo goveje živine, ki jo je vodil Štularjev bik. Pokazal se je iz gozda v trenutku, ko sta na pašnik stopili Ljubljanki. Bik se je zakadil proti njima. Danica je bežala pred dirajočim bikom čez suh hudoournik. Bik je dirjal za njo. Danica je padla in si pri tem močno poškodovala koleno, zlasti jabolko. Bik pa je bežal dalje. Danica je pozneje od posestnika Štularja zahtevala primerno odškodnino za prestane bolečine.

Ker je Štular odklonil plačilo odškodnine, je bil ovađen okrajnemu sodišču v Kranju. Tam je bil Štular obsojen po starem avstrijskem paragrafu 391 kaz. zak. zaradi opustitve dolžne pazljivosti, ker ni zavaroval bika. Na razpravi je neka priča pripomnila: »Bik je bil vesel, ker je prišel pravkar iz gozda. Drugače bik ni hudoben.« Sodišče v Kranju je Štularja obdodilo na 120 Din denarne kazni in 500 Din odškodnine turistinji Danici.

Proti sodbi se je Štular pritožil na deželno sodišče. Njegov priziv je senat zavrnil in potrdil prvo sodbo. Posestnik Štular je po sodbi vzel denarico ter takoj odšel poškovanki 500 Din in njenemu odvetniku plačal stroške. Pripomnil pa je, da bo turistovski pot preložil drugam tako, da bo bik imel mir pred turisti, a ti pred njim. Razprava je bila tudi zanimiva v tem oziru, ker so sodniki sodili po starem zakonu. Novi naš zakon namreč nima za to primerne paragrafa. Take prestopke neugnanih bikov bo pozneje pri nas kaznovala politična oblast.

Kulturni obzornik

DNEVI KNJIGE

Morda je res, da zanimanje za knjigo zadnja leta ni več tako veliko kot je včasih bilo. Eni mislijo, da je to rezultat splošne gospodarske krize, drugi da ves sistem današnjega življenja povprečnega človeka odbija od knjige. Vse to so le suha sumniččenja. Danes se bere daleč več kot se je bralo v onih časih, o katerih ravno oni, ki danes umetno ustvarjajo in od ust do ust širijo famo o krizi knjige, tako pohvalno govor. Res pa je to-le: Danes je prva in vsakdanja hrana velikanske večine ljudi dnevno časopisje in samo časopisje. Poleg tega so se revije v zadnjih desetletjih sila razvile. Pa tenske ilustracije, razni magazini itd., ki nudijo mnogo če že ne kvalitetno provrsnega, pa vsaj zanimivega čtiva. Vse to je vzrok, da leposlovna, pa tudi strogo znanstvena knjiga ni recipročno napredovala z ozirom na porast čitateljstva in zanimanja za branje sploh. To pa še ni noben dokaz za krizo knjige, ampak ravno nasprotno. Trdim, da se pri nas še nikoli ni toliko bralo, kot se bere danes. In še to naj povem: o krizi knjige govorje največ tisti, ki pričakujejo od nje materijelnih koristi, dočim je vsakemu uvidnemu človeku jasno, da krize knjige ni in je sploh biti ne more v tem tako vzvihranem in impulzivnem času.

Kljub temu so nekateri krogi pri nas sprožili sicer dobro in posebej za reklamo hvalno akcijo, da organizirajo cenejšo prodajo knjig v tako zvanih dneh knjige. V Belgradu se je tak dan že lani vršil. Pa ni prinesel posebnega uspeha. V prihodnjih

>Ona ima izmučeno telo
i usne blede.
Ona ima suzne oči
i kose sede.

Njeno je srce simbol
danonočnih paštanja,
njene su ruke sazdate
za molitve i za praštanja.«

Karakterističnejše so še pesmi Moj oče, sonet Banova zadužbina u Gracu, Molitva moja u jesen in Uspavanka, katere začetek glasi: »Ne plaši se, miruj: to sam ja nočas naslonio glavu na tvoje malo rame, to sam ja nočas spustio ruku na tvoje zamišljeno čelo i šapnuo tiho: da te još uvek volim...« Paunovič se še ni docela otreseel tujih vplivov. Marsikod sem zasledil ostanke Krklečeve lirike, pa tudi nekaj Drainca in reminiscenc na najmlajše socialne pesnike je v njem.

Posrečena je še minijatura: Ljubezen, ki glasi: »Zbog ljubavi te volim. Zbog ljubavi te mrzim. Zbog za te se molim zbog ljubavi. Zbog ljubavi te kunem. Zbog ljubavi se holim. Pevam, izgarjam, trunem zbog ljubavi. Zbog ljubavi, zbog ljubavi i radost odbohim!...«

Knjigo je sijajno ilustriral Vladimir Zedrin-ski, predgovor pa ji je napisal pesnik in pisatelj Momčilo Nastasijević.

T. P.

Fotoamaterji! Povečave

ed Vaših negativov Vam strokovno lepo in poceni napravi fotoodd. Jugoslovanske knjigarne

Ljubljana

Regulacija Marijinega trga

Pereče vprašanje ureditve prometa na tem trgu se bliža rešitvi v svojem drugem delu. Prvi del je bila naprava obeh mostov za pešce, ki prehajata brez običajne proslave v javno uporabo. Stari most bo služil samo za vozila. Hodniki za pešce odpadejo. Tramvajsko progo bo tekla po sredi mostu. Preloži se kakor hitro bodo pričeli prenavljati staro tramvajsko progo. Čez Marijin trg bo proga tekla skozi prometni otok, ki bo stal v sredi sedanega križišča in bo oddaljen od robnikov na novo urejenih hodnikov največ sedem do osem metrov. Razen tamojva se bo ves promet vršil okrog tega otočka. Otoček bo tudi nekako približal k pešcem in čakalni prostor za tramvajsko postajališče. Vozni, ki bo prišel iz Miklošičeve in Sv. Petra ceste, bo moral voziti mimo cerkvenih stopnic, preko proge, mimo hodnika ob Smalcevi trgovini in na levo kreniti na srednje mosti. Regulacija trga se bo izvršila tekom letošnjega poletja. Pametno bi bilo, da bi se istočasno rešilo tudi vprašanje premestitve Prešernovega spomenika.

Na živilskem trgu

Ljubljana, dne 27. januarja.

Včerajšnji živilski trg je bil skromen, kakor so zdaj v zimskih dneh skromni navadno vsi tržni dnevi. Je pa pogled na trg in sprehod med stojnicami tudi zdaj zanimiv, ker nam odkriva marsikatero zanimivost v cenah, blagu in ljudeh na trgu. Največ je zdaj na trgu kmetič iz najbližnje ljubljanske okolice. Na prodaj prinesejo žence zlasti poljske in vrtno pridelke. Ti pridelki so še edino, kar kmet v okolici lahko vnove in takoj prejme denar. Izmed poljskih pridelkov je na trgu največ zeljnatih glav; prodajajo jih od 50 par do 1 Din komad. Dovolj je tudi repe, korenja, kolerab, čebule, raznega fižola, peteršilja, salate in rdeče pese. Vse to se prodaja na ljubljanskem trgu silno po ceni; za 1 Din ti naloži kmetica celo perišče blaga. Krompir je po 1.25 Din kilogram, na debelo ga prodajajo kmetje po 1 Din. Cena je tedaj precej stalna in se še ni dvignila. Prihaja pa krompirja sedaj zelo malo na trg. Kmetje so ga po večini že prodali. Mogo je na trgu jabolč, ki so se nekoliko podražila; prodajajo se od 2.50 do 4 Din kilogram. Kislo zelje je po 2.50 do 3 Din kilogram, kislata repa po 2 Din kilogram.

Tržno nadzorstvo je red na trgu izpremenilo. Stojnice so razporejene počez in ne več podolgovate. Ta izprememba se je izvršila zato, ker so se zlasti prodajalke kislin (zelja in repe) pripravale za ogelni prostor, ki je bil prej v tistem delu trga en sam, zdaj pa ima vsaka vrsta svoj ogel.

Perutninski trg je tudi bolj pičlo založen. Za piščance tudi ni pravega zanimanja. Cene so neizpremenjene. Jaka so se za spoznanje pocenila; prodajajo jih po 0.75 Din kos do 2.25 Din par. Tudi maslo je že znatno pocenilo. V poletju in jeseni so ga prodajali po 36, pred letom celo po 40 Din kilogram, zdaj pa ga nudijo po 32 Din kilogram. Vrhniški in šenčurski sir je po 24 in 26 Din, sir z Brnikov po 24 Din kilogram.

Na trg so prišle tudi prve mandarine. Tvrdka »Prodaj jih je prešla iz Španskega podrgu vagon ter jih prodaja na svoj stojnici po 50 par komad. V enem tednu je tvrdka prodala 65.000 komadov mandarin. Pred stojnico vlada stalna gnet, ker so mandarine res poceni. Na isti stojnici so tudi stalno na prodaj zaklani piščanci in purani, zdaj po 16 Din kilogram. Karfijole so po 5.50 Din kilogram.

Kaj bo danes

Drama: Zaprtja.
Opera: »Trijne mušketirje«. Opereta. Premijera. Izven.
Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marjini trg 5, in mr. Kural, Gosposvetska c. 10.

○ Praznik sv. Save je včeraj praznovala vsa ljubljanska šolska mladina. Proslave so se vršile na zavodih samih in so povečini bile prav lepe. O proslavi na univerzi poročamo na drugem mestu.

○ Pevski zbor »Ljubljanec« danes nima vaje.

○ Slovenskim humoristom je posvečen XVII. prosvetni večer, ki bo v petek 29. januarja. Prosvetna zveza je priredila celo vrsto literarnih večerov v ciklusu prosvetnih večerov. Na vrsto pridejo sedaj naši humoristi. V ta namen bo čital iz svojih del g. pisatelj Franc Milčinski, nato bo podal pregled slovenskih humorističnih pisateljev prof. Franc Koblar, nakar bo g. Lipah, član dram. gledališča v Ljubljani podal odlomke iz Aleševih zbanih spisov in odlomke iz spisov Rado Murnika. Na ta večer prav vlijudno vabimo vse prijatelje naše literature in slovenske besede. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvez, Miklošičeva cesta 5.

○ Komisija za zaščito prebivalstva v plinski vojni je imela sinoči ob 6 sejo, na kateri so izvolili novega predsednika. Prejšnji predsednik dr. inž. Jeločnik je zaradi premestitve odločil funkcijo. Seje so se udeležili inspektor Jos. Wester kot namestnik predsednika oblastnega odbora Rdečega križa, ki je to komisijo že pred par leti ustanovil, in mnogoštevilni člani komisije, med njimi univ. prof. Osana, sanitni polkovnik Justin in kot gost arh. prof. Vurnik. Po kratkem poročilu podpredsednika odbora Rdečega križa, inspektorja Westra, ki je na kratko orisal zgodovino komisije in njene glavne naloge, namreč informativno službo med prebivalstvom in obrambo in pomoč v slučajih plinskega napada, je prešel na volitev predsednika komisije. Vsi člani so bili mnenja, da bi bilo najbolj primerno, da bi predsedniško mesto zavezal strokovnjak-kemik, univ. prof. dr. Samec. Prof. Vurnik pa je pojasnil, da je s prof. Samcem in dr. Hausom že del časa razpravljali o teh problemih in da bi dr. Samec skoraj gotovo ne sprejel mandata. Komisija je nato soglasno izvolila prof. Vurnika za predsednika. Nato je g. predsednik prof. Vurnik na

Književnost

Jubilejna številka »Bogoljub« ob 10 letnici papeževi (za februar 1932) je pravkar razposlana. Vsebinska: Skof lavantinski, dr. A. Karlin: »Bogoljubu za 30 letni jubilej.« — Dr. Fr. Jaklič: »Skala, ki se ne bo zrušila.« — Mgr. dr. Aleš Ušeničnik: »Pij XI. za delavce.« — Gr. Mali: »Maja radost.« (Pesem.) — P. Mavricj Teraš (Rim): »Kako živi in kaj dela sv. oče.« — Katoliška akcija: J. Kalan: »Vesilo za god očetu.« — Vitali Vodusek: »O svetli daritvi.« — L. Golobič: »Klasje.« — J. Langerholz: »Pri Mariji.« — Weiser Jagodic: »Povest iz življenja mladega fanta: Lul z gora.« (Nadaljevanje.) — Razno: Iz življenja Cerkve — po svetu in po domovini. — Po Mariji k Jezusu. — Dobre knjige. — Odpustki. — Koledar, nameni in večno čečenje. — Slike: Najnovejša slika sv. očeta Pija XI.; najlepše cerkve v Rimu. (Vse v bakrotiskih.) (»Bogoljub« stane za vse leto 20 Din.)

kratko orisal že dosedanje delo imenovane trojice in dal v glavnem smernice za delo komisije. Komisija je sklenila, da bo povabila še več merodajnih osebnosti k sodelovanju in da bodo seje vsak petek zvečer ob 6 v Delavski zbornici.

○ Violinski virtuos Vaša Prihoda bo koncertiral po presledku 5 let zopet v Ljubljani. Njegov koncert je definitivno določen za 5. februarja t. l. Koncert se vrši v Unionski dvorani. Vaša Prihoda je brez dvoma eden najboljših violinistov, kar jih sedaj koncertira po širnem svetu. V starem in novem svetu uživa naravnost velikanski sloves, njegova igra je mojstrska tako v čustvenem kakor tudi v tehničnem pogledu. Vstopnice bodo od sobote dalje na razpolago v Matični knjižarni, cene običajne, prav nič zvišane.

○ Večerni kuharski tečaj v Mladiki začne dne 3. februarja ob 17. Vpisovanje je v soboto 30. januarja in v ponedeljek 1. februarja, vsakokrat od 16 do 18 v Mladiki. Prednost imajo soproge mestnih uslužbenec in mestne uslužbenke.

○ Redna glavna skupščina društva »Pravnikac« se bo vršila v četrtek dne 28. t. m. ob 18 popoldne na sodišču z običajnim sporedom.

○ Družabni klub prične v petek 29. t. m. z letošnjim nagradnim keglanjem v Rokod. domu. Začetek ob 21. Člani družabnega kluba vabljeni.

○ Služkinjam! S tem Vas obveščamo, da se bo dne 31. t. m., t. j. v nedeljo točno ob 5 popoldne v »Služkinjskem domu«, Križevniška ulica 2, vršilo predavanje. Predaval bo pref. g. župnik p. dr. Angelik Tominec o strokovni organizaciji in o nesocialnih razmerah služkinj. Vabijo se vse služkinje brez razlike, četudi niso članice »Poselske zveze« ter naj privedejo s seboj vse svoje tovarišice in prijateljice. — »Poselska zveza«.

○ Obveščamo gospe in gospode, da ima »Poselska zveza« na razpolago vsakršna dekleta. Kdor rabi kakšno služkinjo, naj se obrne na naš naslov: »Poselska zveza«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22-1, Delavska zbornica. Obenem naprosamo, kdor pismeno išče služkinjo, da natančno opiše, koliko članov družine, koliko goveje živine, prašičev itd., kakšno delo in koliko je mesečne plače. So nekatere služkinje, ki bi rade šle na deželo, pa pridejo dopisi brez navedenih podatkov in se nobena služkinja ne upa prevzeti, ker dekleta nimajo denarja na razpolago, da bi zastopil izdajalec denar za vožnjo. Toliko v vednost in ravnanje. — »Poselska zveza«.

○ Cene v menzah. »Ponedeljski Slovenec« je v članku »Cene v Ljubljani se znižujejo« pripomnil, da so se nekatere menze glede znižanja cen izkazale za zelo konservativne in da so nekateri gostilničarji menze že prehiteli z nižjimi cenami. Ugotavljamo, da v tem članku ni bila mišljena Uradniška menza, ki je, kakor smo poročali v »Slovenec« od 26. t. m., znatno znižala svoje cene.

○ Redni občni zbor ljubljanske sekcije Združenja univ. izobraženih žen se vrši v nedeljo 7. j. nuarja ob 10 v posebni sobi klet »Emonec«.

○ Jugoslovansko-angelsko društvo priredi danes ob 19 v zbornici dvorani univerze predavanje o temi: »Pestrost britanske pokrajine« v angleškem jeziku. Predavateljica gospa Fanny S. Copeland, lektorica angleškega jezika, bo tolmačila svoje predavanje s skriptičnimi slikami. K obilni udeležbi vabi odbor.

○ Nova transformatorja. Mestna elektrarna prične v kratkem postavljati dva nova transformatorja. Eden bo stal ob Topničarski ulici na zemljišču topničarske vojašnice ter služil električnim vodom severnega dela ljubljanskega omrežja, drugi pa se postavi v tobačni tovarni za južni del električnega omrežja.

○ Padec s kolesa. Včeraj je ljubljanska bolnišnica sprejela le enega ponesrečenca. Je to 63-letni hišar Anton Pečnikar z Dobrove 55 pri Ljubljani. Peljal se je prednočnim s kolesom z Dobrove v Ljubljano. Na cesti pa mu je spodrsnilo in je Pečnikar padel tako nesrečno, da si je poškodoval desno ramo. Moral je v bolnišnico.

Moste pri Ljubljani

V nedeljo dne 24. jan. je bil občni zbor tukajšnje Prosvetne družbe, katerega se je udeležilo lepo število društvenikov. Iz poročil posameznih funkcionarjev je bilo razvidno, kakšno da je življenje v domu. Zvedeli smo, da je imelo društvo v preteklem poslovnem letu 12 gledaliških predstav, ki je skoraj vse našel naš aglini režiser g. Poženel. Vse drugo društveno življenje pa je vodil g. kaplan Oražem. Obema gospodoma moramo biti za trud kar najbolj hvaležni.

V nedeljo dne 31. januarja 1932 bo v Ljudskem domu 1. prosvetni večer. Predaval bo g. ravnatelj Gabrovšek o kolonialni razstavi v Parizu. Predavanje je zelo zanimivo ter ga bodo spopolnjevale številne sklopične slike. Začetek ob 20. Vstopnina je zelo nizka.

Skofia Loka

Gasilske veselice letos ne bo! Na zadnji gasilski seji so sklenili, da letošnje leto gasilsko društvo ne bo priredilo nikake veselice, kakor so to že v drugih krajih sklenila mnoga društva. Posenarnja vredno!

Od Sušaka do Aten je naslov predavanja, katerega bo imel g. V. Zor v Prosvetnem društvu v četrtek dne 28. t. m. ob 8 zvečer. Predavanje bodo spremljale krasne sklopične slike. Ker je predavanje velezanimivo, cenjeno občinstvo iskreno vabimo. Vstop prost!

Oseba vest. Za ravnateljstva tukajšnje Mestne hranilnice in posojilnice je bil izvoljen g. L. Planina. Aglinemu delavcu na vseh poljih k novemu imenovanju iskreno čestitamo!

Domžale

Občni zbor SK »Diske« v Domžalah se vrši v nedeljo dne 31. t. m. ob 13.30 v prostorih gostilne »Stara pošta« (Januš) s sledečim dnevnim redom: Nagovor predsednika, poročila tajnika, blaginjska in načelnikov sekcij, poročila revizorjev in absolutorij odstopivšemu odboru, volitve novega odbora, slučajnosti. Udeležba za članstvo obvezna, vabljeni so pa tudi vsi prijatelji sporta. V slučaju nesklepnosti se vrši občni zbor pol ure kasneje ob vsaki udeležbi članstva. — Odbor.

Primskovo pri Kranju

Naše Prostovoljno gasilno društvo pod vodstvom aglinih voditeljev ter poštvalnih članov prav lepo napreduje. A društvo ne zasleduje samo plemenitega cilja pomagati bližnjemu v nesreči, marveč lepo deluje tudi na prosvetnem polju. Kljub krizi, ki jo tudi naše društvo močno občuti, si je s pomočjo svojih članov, kakor tudi članov Kmetijske strojne zadruge postavilo krasen dom z gledališko dvorano, v kateri se pridno prireja igre. Omenimo naj samo »Zarenje planine, ki je v režiji avtorja tako krasno uspela. In prav zdaj se pa pripravlja zgodovinska drama v 4 dejanjih »Eminjan«. Tudi to bo režiral avtor sam. Igra se vzpriji v nedeljo 31. januarja in na Svecnico 2. februarja.

Dnevna kronika

Danes

28. januarja

Na Vaši pošti oddana denarna pošiljatev dospe še zanesljivo do zadnjega januarja v posest »Slovenčev« uprave. To je zelo važno za cenj. naročnike, ki še niso obnovili naročnine, pa ne bi radi zamudili ugodnosti, ki jo nudi točno plačevanje naročnine.

Visoke številke

Skofja Loka, 27. januarja.

V okoliših glavnega oddelka finančne kontrole v Skofji Loki, ki obsega poleg mesta Skofje Loke tudi podeželske občine Črni vrh, Javorje, Poljana, Sora, Stara Loka in Zmzee se je v letu 1931 v 58 točilnicah konsumiralo 215.395 litrov vina, 72.917 litrov piva, 8341 litrov žganja, likerja, rumca, konjaka ter 16.090 litrov špirta. Špirt je izšel v promet v glavnem iz trgovin ter je bil del izvožen v druge občine. Ker se je konsumiralni špirt popil povprečno kot špirtno žganje in se je v to svrhu razredčil na dvojno množino, lahko sklepamo, da se je popilo 35.000 litrov žganja.

Po številu oseb zadnjega ljudskega štetja, ki znaša 12.546, odpade na posameznika okroglo 17 litrov vina, 6 litrov piva in 3 litre žganja. Dejansko konzumira množina alkoholnih pijač pa je mnogo večja, če upoštevamo, da si je nabavilo več privatnih oseb vinski mošt, ki tu ni všteti, in da doma proizvedeno trošarine prosto žganje tudi ni všteto.

Toliko smo pogloli po grlu. Tobaka se je pokadilo za 2.044.690 Din, cig. papirja pa za 14.498 Din 50 par.

Pisarna Županske zveze v Ljubljani

se nahaja v palači Vzajemne zavarovalnice na Miklošičevi cesti v Ljubljani. — Za enkrat je pisarna nameščena v pisarni »Karitas«. Telefon št. 2522. Uradne ure so vsak delavnik od 8—12 dopoldne in 3—5 popoldne.

Člani, obračajte se na to svojo organizacijo v vseh zadevah!

Koledar

Četrtek, 28. januarja: Roger, Egidij in Odorik.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl g. Mirko Tejkal. Pokopali ga bodo danes ob 3 popoldne. Svetila mu večna luč! Preostali naša sožalje!

Osebnosti

— Duhovniške izpremembe. Zupniča Dramele je podeljena g. Alojziju Piršu, kaplanu v Ormožu; provizor je postal pri Sv. Lenartu v Sl. goricah g. Jakob Sajovic. Prestavljeni so gg. kaplani: Franc Kolenc iz Murske Sobotne za kornega vikarja v Maribor; Venceslav Jastrobnik iz Dramele v Poniško ob j. žel., Matija Kreuh iz Ponikve k Mali Nedelji; Ivan Mak iz Cirkove v Seluico ob Dravi; Jožef Bajkovič iz Male Nedelje v Mursko Sobotno ter Alojzij Pajlar iz Hoč v Cirkove.

— Sv. križ pri Kostanjevici. Danes obhaja znani in ugledni posestnik in vinogradnik g. Franc Kerin s svojo soprogo gospo Josipino srebrno poroko. Kot znanec in prijatelj našega lista se pridružujemo čestitkam njegove požrvalne družine in obema ljubiteljema želimo zdravja in sreče. Bog ju živi do naslednjih čestitk ob zlati poroki!

— Državni strokovni izpit sta dne 25. in 26. t. m. v Zagrebu napravila gg. živinodravnik dr. Leon Koejan, asistent vet. bakteriološkega zavoda v Ljubljani z odličnim in veterinar Aleš Lešnik, občinski živinodravnik v Ptuj, z dobrim uspehom.

— Upokojena je ga. Filomena Gorup, učiteljica v Ptuj.

— Poročil se je v Ljubljani g. Anton Tivan s Sušaka z gdnjo Mileno Ciber, hčerko dolgoletnega strojnika Jugoslov. tiskarne v Ljubljani. Obilo sreče!

— V nižji tečaj Višje pedagoške šole v Belgradu so sprejeti: Iglar Franjo, učitelj v Mežici; Koa Joško, učitelj v Mariboru; Mercina Danica, učiteljica v Stični; Poljanec Stanislava, učiteljica v Mariboru; Haberman Franjo, učitelj v Mariboru; Černigoi Vera, učiteljica v Apačah; Sinigoi Avgusta, učiteljica v Smartnu; Sušteršič Julijana, učiteljica v Sočanju; Toldi Ana, učiteljica v Lichtenurnu v Ljubljani; Polokar Danica, učiteljica v St. Lovrencu; Savpah Ana, učiteljica v Sv. Martinu na Pohorju; Zomer Franjo, učitelj v Sevnici; Osvald Marija, učiteljica v Trzinu; Kolbezina Antonija, učiteljica v Talčjem vrhu; Koren Marija, učiteljica v Brežicah; Gruden Danica, učiteljica v Križevih pri Ljutomeru; Bandel Marija, učiteljica v Brežicah; Zerjav Albert, učitelj v Sv. Boltenku na Kogu; Suhadolec Peter, učitelj v Vidmu ob Savi; Rom Viktor, učitelj v Slov. Bistrici; Rupnik Josip, učitelj v Sv. Emi pri Rogasčki Slatini; Stravs Marija, učiteljica v Ruženburgu; Kotnik Ana, učiteljica v Sv. Jakobu v Slov. gor.; Sajna Ljudmila, učiteljica v Črni; Kunst Viljem, učitelj v Ormožu; Novak Josip, učitelj v Ormožu; Kline Drago, učitelj v Vojniku; Bertonec Vlado, učitelj v Sv. Petru pri Mariboru.

Ostale vesti

— Brzovlak Kotoriba—Čakovce ostane. Ljubljansko železniško ravnateljstvo je nameralo ukiniti brzovlak, ki prihaja iz Kotoribe v Čakovce ob 1 popoldne in se vrneča ob 4. S tem bi bili prizadeli vsi kraji Slovenske krajine in Medmurja, ker bi odpadla ugodna zveza med Mursko Sobotno in Ljutomerom čez Ormož s Čakovcem in Pragerskim. Zastopniki prizadetih krajev so prosili železniško ravnateljstvo, naj ta vlak ostane v prometu. Železniško ravnateljstvo je prošnji ugodilo.

— »Županska zveza za dravsko banovino« javlja vsem svojim članom in članicam-občanam, da posluje njeno tajništvo redno vsak dan dopoldne in popoldne v palači »Vzajemne zavarovalnice« (prilije, odd. »Karitas«). — Ta zveza naj se ne zmenjava z drugo šele 3. t. m. ustanovljeno »Župansko zvezo v Ljubljani«. — Na vseh dopisih, namenjenih naši zvezi, naj se zato natančno navede naslov, da bo mogla pošta naši zvezi dostavljati pisma in da ne pride do neljubih zamenjav z dostavljanim na napačni naslov. — Tajnik.

— Vremensko poročilo Direkcije državnih železnice v Ljubljani po stanju dne 27. januarja ob 8 zjutraj: Bistrica-Bohinjsko jezero —6, oblačno, snega 18 cm; Brežice —3, oblačno; Celje —3, oblačno; Dravograd-Meža —6, megla, snega 8 cm; Jesenice —5, oblačno, snega 12 cm; Kamnik —5, oblačno; Kranjska gora —12, megla, snega 30 cm; Kočevje —5, oblačno; Kotoriba —3, oblačno; Ljubljana g. kol. —3, oblačno; Ljutomer —2, oblačno; Maribor g. k. —3, oblačno, snega 5 cm; Novo mesto —2, oblačno, snega 5 cm; St. Janž na Dol. —3, oblačno, snega 2 cm; Trzin —4, oblačno, snega ni; Rakek —4, oblačno.

— Vremensko poročilo iz Kranjske gore po stanju 27. januarja ob 7 zjutraj: Barometer 780 mm, temperatura —12 stopinj Celzija, vreme: visoka megla, veter: sever, snega 30 cm, smuka idealna, skakalnica uporabna, sankalnice uporabno. Izgledi za nedeljo: odlični.

— Poskušev vlom v frančiškanski samostan v Kamniku. V sredo ponoči okrog polnoči je neki neznanec poskušal udreti v notranjino frančiškanskega samostana v Kamniku. Preplezal je vrtni zid ter poskušal odpreti vrata v samostan. Pri tem pa ga je zalotil samostanski kuhar in ga pregal. Neznane je moral biti vendar nekoliko poučen o položaju samostana, ker se je izognil hlevu, kjer je priklenjen pes, tako da ga pes ni slišal. Pobernil je zopet čez zid. Občinstvo naj bo povsod previdno in naj imajo ljudje tudi ponoči ušesa napeta.

— Ribe pobijali z dinamitom. Zadnjih šest mesecev so ljudje večkrat opazili, da so bile v Kamniški Bistrici v Biščah pri Ihanu ribe pobite z dinamitom. To se je ponovilo okrog osemkrat. Kljub polizvedovanju niso mogli izslediti zlikovcev. Dne 29. decembra so trije mladeniči zopet z dinamitom pobili vse ribe v nekem tolmunu. V torek se je domžalskim orožnikom posrečilo izslediti te fante, ki so vsi doma iz Depale vasi pri Domžalah. Fantje so priznali, da so dobivali od nekoga iz Ihanu dinamit, s katerim so nato pobijali ribe. Lastnik ribolova je g. Plemelj, v zakupu ga pa ima g. Rado Hribar iz Ljubljane.

— Okrajni gremij trgovcev v Mariboru naznaja vsem zainteresiranim članom, da čim prej prevzamejo kontrolne knjige za prodajo moke, katere se dobijo pri glavni finančni kontroli v Mariboru. Obenem se člani obveščajo, da je davčna oblast za prijavo pridobnine, ki jo je treba vložiti do 5. februarja t. l., založila nove tiskovine ter prijav na starih ne bo priznala. Kdor ne bi znal tiskovino izpolniti, naj se oglasi pri gremijalnem tajniku, ki uraduje vsak delovni dan od 8 do 12 in od 14 do 18 v novih gremijalnih prostorih v Vetrinjski ul. 11, I. nadst., poleg Zveze gostilničarskih zadrug.

— Pri prehajenjih, hripi, vnetju vratu, zabreklosti bezgavk, živčnih boleznih, trganju v udih dobro dene, ako se s pol kozarcem naravne »Franz-Josef« grenčice poskrbi za vsakodnevno izpraznjenje črev. — Po izjavah vseučiliških klinik se odlikuje »Franz-Josef« voda po zanesljivem učinku ob zelo prijetni porabi. Franz-Josef grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Iz gorečega avtomobila se je rešil španski konzul v Splitu Kaja Reič. Sifiral je sam svoj avtomobil. Ko se je vračal z izleta, je stroj nenadoma eksplodiral in je avtomobil popolnoma zgorel. Reič je pravčasno skočil iz gorečega avtomobila, ki je bil zavarovan za 100.000 dinarjev.

— Sušak gradi delavsko kuhinjo. Sušak je dobil od javne borze dela v Zagrebu pol milijona dinarjev brezobrestnega posojila za zgradbo delavske kuhinje na Bradcih. Zgradbo je izlicitalo ljubljansko gradbeno podjetje inž. Dedeka. Ker so končane že vse formalnosti, se bo z delom pričelo že prihodnje dni. Zgradba bo dovršena v osmih mesecih. Kuhinja bo lahko nudila vsaki dan delavcem 800 porcij cene in dobre hrane.

— Drzen vlom v Zagrebu. V noči od ponedeljka na torek so v Zagrebu doslej še neznan zlikovec vlomil v uradne prostore Splošne trgovske delniške družbe. Vlomilec so navrtali veliko železno blagajno in odnesli iz nje 10.000 dinarjev. Drugi predal v blagajni, v katerem je bila znatno višja vsota denarja, je ostal nedotaknjen.

— Umoril dekle, ker ga ni maralo. Pred osješkimi sodiščem se je vršila razprava proti Francu Hermanu, ki je dne 27. decembra preteklega leta umoril 18 letno Pavlino Juraš. Herman se je zaljubljal v Pavlino in je skušal pridobiti njeno naklonjenost, kar se mu pa ni posrečilo. Dne 27. decembra se je vršila v neki gostilni v Kučanih zabava, katere sta se udeležila tudi Herman in Pavlina, ki je prišla v spremstvu domačega hlapca. Ko se je Pavlina pozno zvečer v družbi hlapca vračala domov, je nenadoma skočil pred njo Herman in ju ustavil. Hlapec je poslal proč, češ, da mora s Pavlino govoriti med štirimi očmi. Kmalu nato je hlapec zaslišal Pavlinine klice na pomoč. Ko je prihitel, je videl, kako je Herman vrzel Pavlino v jarek, polegnil velik nož in ga ji zasadil v vrat. Pavlina je bila takoj mrtva. Herman se je pred sodiščem zagovarjal s popolno pijačnostjo. Obsojen je bil na 18 let težke ječe.

— Ziva baklja. Mornarjeva žena Marija Fandžar v Brodu ob Savi si je hotela čimprej segreti sobo. Polila je drva s petrolejem, v naglici pa je polila s petrolejem tudi svoje krilo. Ko je prižigala vžigalico, se ji je vnela obleka. Vsa v plamenih je skočila skozi okno na cesto, kjer so ji prihiteli ljudje na pomoč, pa je bilo že prepozno. Bila je tako opčena, da je med prevozom v bolnišnico umrla.

— Arh. J. Mesar — Arh. I. Spinčič: Stanovanje. Ljubljana 1931. Založila Jugoslov. knjigarna. Cena v platno vezana 100 Din. Udobno stanovanje človeku mnogo pomaga k zadovoljstvu in sreči. Naša hiša in naše stanovanje ni lepo samo tedaj, kadar mu je lepota prvi in glavni pomen, marveč je še mnogo lepše, kadar mu nam je udobno, domače, priključno. V stanovanju se zrcali naš značaj, naša osebnost, v stanovanju se kažejo naše napake in naše prednosti, tu nam ni mogoče prikriti ne svojih napak, ne svojih vrlin. Knjiga bo nedvomno mnogo koristila ne samo tistim, ki si namerjajo postaviti lasten dom, ampak tudi tistim, ki že stanujejo v lastnem domu ali celo pri tujih ljudeh.

— Bolečine pomirjujoča drvačenja pri bolečinah v hrbtu in križu, trganju, revmatičnih bolečinah itd., so vedno učinkovita, če se za njih uporablja Fellerjev Elsalfluid, to skozi 35 let preizkušeno domače sredstvo iz kozmetikum. Poskusna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velikih specialnih steklenic 62 Din brez nadaljnjih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elza trg 134. Savska banovina.

— Z rednim in temeljitim negovanjem zob z dobro zobno kremo in zobno krtačko odstranijo vse neprimetne tvarine in vse zobni kamen. Najbolj priporočljiva zobna krema je ODOL, ki odstranjuje vse nečistoosti na zobeh in daje ustam prijeten in čist vonj.

Tobačno delavstvo za svoje pravice

Ljubljana, 27. jan.

Nocoj ob 6 zvečer so se zbrali v dvorani Delavske zbornice na strokovnem sestanku delavci Tobačne tovarne v Ljubljani. Sestanka so se udeležilo okrog 500 delavcev z namenom, da bi razpravljali o nastalem položaju in o grozečih redukcijah ter upokojitvah.

Tovariš Camernik je otvoril sestanek in poudaril, da bi vsi tisti, za katere se predlaga upokojitve, prav radi šli v pokoj, če bi se jim dala pokojnina, od katere bi mogli v najskromnejših razmerah živeti. Obstojala namreč načrt, da bi vsi tisti, ki imajo že 35 službenih let v Tobačni tovarni ali so stari čez 60 let, šli v pokoj. Dosedanje pokojnine pa znašajo 270 do 350 Din.

Nato je referiral ravnatelj Delavske zbornice g. Kopač. Uvodoma je omenil, da je na tem sestanku zbrala delavce Tobačne tovarne najhujša stiska. Monopolska uprava je pozvala vodstvo tovarne, naj razglasi, da se prihlase vsi delavci s 35 službenimi leti ali tisti, ki so stari nad 60 let, za pokoj. In vendar je s sedanjimi plačili skoraj ni mogoče živeti. Razumljivo je seveda, da bi vsak rad šel, če bi mu bila zagotovljena višja pokojnina. Pri maksimalni pokojnini 350 Din z dokladami vred, katerih pa niti ne prejemajo in katerih izplačevanje se zavlačuje, je pokoj izključen. Vrh tega je stanovanjska zaščita odpravljena. Povšek pokojnin dobiva doslej le 40 do 50 upokojenev, okrog 700 pa še ne. Če gre kdo v pokoj, ni niti gotovo, ali bo vsaj tisto breme malo pokojnine prejel. Če bodo obljube, dane v avgustu, odločilni krogi izpolniti, potem bo takoj vse polno prijav za pokoj. V istem odluku se dovoljuje, da vsako lahko vstopi v pokoj, če pokaže zdravniško izpričevalo o nesposobnosti, čeprav še nima 35 let. Na ta način se skuša doseči redukcija delavstva, ker pada konsum. Prav ob koncu pa ima odlok pripravljen glavni udarec, ki se glasi, naj podjelje, če se stari delavci in delavke ne javijo, vse, ki imajo nad 35 službenih let ali so stari čez 60 let ex offio upokoji. O vsem tem niso vprašali zaupnikov. Vajneje je pa še to, da s tem drž. tovarna sama svoje delavce meče na cesto, dočim zahtevamo od privatnikov, da jih ne reducirajo. Povsod se sklicujejo akcije za zaščito brezposelnih, ki jih je samo v Sloveniji že 31.000. Nadalje so prizadeti z odlokom sezonski delavci, med katere se štejejo celo taki, ki delajo že od 2 do 7 let. Očividno se jim pa stalna namestitve, če gredo v pokoj stari.

Rudosledno dovoljenje mežiških rudnikov izgin lo

Zanimivosti izpred mariborskega senata

Maribor, 27. jan.

Sila zamolano in zanimivo zadevo je obravnavala večeraj mariborsko okrožno sodišče. Zagovarjal se je obratovodja Anton Muskatovec iz občine Marija-Gratec na območje drž. pravdnika, da si je protipostavno prisvojil izven primerov tatvine ali utajitve rudosledno dovoljenje št. 5758-C tvrdke »The Central European Mines Limited«, ki je lastnica svinčenih rudnikov v Mežici in Črni. Omenjena angleška tvrdka je kupila po prevratu rudnike v Mežici od Bleiberga Bergwerke Union Gesellschaft. Po določitvi rudniškega zakona za moreprijetivnost prosile, to je izključno rudosledne pravice ter jih posedovati le tisti, ki imajo splošno rudosledno pravico, to je rudosledno dovoljenje. To dovoljenje se izdaja vedno za določeno leta, na pravočasno vloženno prošnjo se pa podaljša od leta do leta. Ako pa rudarski upravičenec še pred potekom dovoljenja ne prosi za podaljšanje istega, izgubi z njegovim potekom tudi vse pravo. Izjema pa je, ako ima služajno rudarski upravičenec dvoje rudarskih dovoljenj. Tako naključje obstoja pri mežiški rudniški družbi. Prvo dovoljenje se nanaša le na nekaj katastrofalnih občin, druga pa je odstopilo rudarsko glavarstvo v Celovcu s spisi o rudarskih upravičencih v naših obmejnih krajih našim rudarskim oblastem in to se nanaša na cel okoliš rudnika v Mežici. Angleška

V tovarni pa nastajajo prepri. Zato naj delavstvo pritiska s svoje strani, dočim bo Delavska zbornica intervenirala v Belgradu pri pristojnih ministrstvih, naj se vendar uredi in pravično reši to vprašanje. Namerava se tudi s 1. febr. vpeljati petdnevni delovni teden, in sicer tako, da bi tisti, ki imajo pravico do dopusta, vsako soboto praznovali in dobili dan plačan kot dopust. Tisti pa, kateri nimajo pravice do dopusta, pa naj bi se zaposlili z drugimi deli. Vendar jih za taka dela pride v poštev kvečjemu 20.

Zato predlaga resolucijo, ki naj bi se izročila ravnateljstvu in pristojnim oblastem v Belgradu. Če je znašala maksimalna pokojnina pred vojo 80 kron, mora znašati valorizirana pokojnina 800 Din. Petdnevno delo na teden skozi šest tednov oropa večino delavstva dopusta, hkrati pa se zahteva, da se ostanek dopustja porabi v teku naslednjih treh mesecev. S tem se vžame dopust delavstvu v polletnih mesecih. To odločna rešitev! Prav tako zahtevamo, da se ne upokoji nihče, dokler ni rešeno vprašanje pokojnin. Monopolska uprava naj spremeni svoje postopanje s svojim delavstvom!

Nato je govoril tovariš Lombardo, ki je poudarjal, da so vzrok slabemu položaju tobačnega delavstva razmere po vojni, ki se še do sedaj niso uredile. Drugi vzrok pa je nezavednost delavstva, ki ni z zadostno energijo delalo za rešitev tako važnih vprašanj. Sicer so bili vedno zaupniki, ki so storili, kar so mogli, vendar je krivda majhnih uspehov na delavstvu samem, ker se zaupniki niso mogli nanje zanesti. Ze skozi vsa leta so drežali pri pristojnih oblasteh. Cel kup spomenic je romal v Belgrad. Deputacije so hodile intervenirat, vendar niso našle razumevanja, katerega včasih celo doma niso našle. Zato je treba zastaviti vse sile proti krivicam, ki se nam gode, in izločiti vse, kar bi nas moglo motiti v skupnem delu. Izvoliti je treba nove zaupnike, najboljše in najbolj pogumne. Govoril se o tretji organizaciji, ki naj bi se osnovala. Ta je povsem nepotrebna, ker bi pospeševala le nesloženost.

Govorila sta še tovariša Pavla Gašperlin in tovariš Gerboe Mirko, ki je poudarjal, da plačujejo tobačni delavci največ davšnin, kuluk, 5% odčrpljaj, sedaj izgube še en dan dela v tednu in kljub temu ne dobe plačanih del, praznikov. Nato so govorili še stari upokojenec Stosar Ladi, tov. Zaje v imenu svoje matere upokojenec, gosp. Kopač, nakar je tov. Camernik zaključil sestanek.

družba v Mežici je v rudniške naprave, ki se nanašajo na drugo rudosledno dovoljenje, investirala preko milijon dinarjev, ter predstavlja za njo cel teritorij ogromno vrednost. Obstojta sedaj nevarnost, da družba vse te naprave izgubi, ker ni pravočasno prijavila rudarskemu uradu prošnje za podaljšanje rudoslednega dovoljenja. Rudosledne pravice družbe v Mežici, ki se nanašajo na že omenjeno rudosledno dovoljenje, so ugasnile koncem novembra leta 1928. Prošnjo za podaljšanje bi moral vložiti rudniški ravnatelj, ki pa je našel v posebnih blaginjah, kjer so bila dovoljenja shranjena, samo enega, dočim je dovoljenje št. 5758-C manjkalo. Do te dobe je vlagal prošnje za podaljšanje rudoslednih pravic obtoženi Muskatovec, katerega pa je vodstvo leta 1927. odpustilo. Obstojta torej sum, da si je obtoženi prisvojil omenjeno dovoljenje ter tako preprečil, da bi bilo zpet obnovljeno. Ko so rudosledne pravice mežiškega rudnika ugasnile, pa jih je takoj prijavil Danijel Omerzu iz Slovenske Bistrice; obtožnica omenja tesne stike med obtožencem in Omerzom, dalje ugotavlja zvezo obtožence z vodjo pisarne rudarskega urada v Celju Tržanom ter bivšim učiteljem v Mežici Moderndorferjem. Razprava je bila radi zaslišanja novih prič preložena ter se bo vršila vnovič v prihodnjem mesecu. Za izid vlada zlasti v Dravski dolini ogromno zanimanje.

Uroden nakup oslankov za obleke po 6, 7, 8 in 10 Din za meter. Nadalje velika izbira za ženske in neveste po jako nizkih cenah v Tekstilnem bazarju, Maribor, Vetrinjska 15.

V železniških delavnicah delajo zopet 8 ur

Maribor, 27. jan.

Včeraj so pričele železniške delavnice v Mariboru zopet z normalnim delovnim obratom 8 ur dnevno in sicer vse dni v tednu, razen ob sobotah, ko traja delo kakor običajno 6 ur. Za delavstvo tega največjega mariborskega podjetja je podaljšanje delovnega časa prišlo v zadnjem trenutku. Delavnice so obravnavale že nekaj mesecev od jeseni dalje s skrajšanim delovnim časom, kar je silno udarilo delavce, ki so bili že ponovno znižanjem plač in nagrad občutno prizadeti. Očetje s število družino so zaslužili jedva za stanovanje in borno hrano, ledor pa je staloval izven železniške kolonije, pa je moral delati pri nizki meji skoraj samo za siceho nad glavo ter je bil prisiljen zadolževati se pri raznih trgovcih. Podaljšanje delovnega časa v delavnicah bo sicer sedaj tedenski zaslužek nekaj zvišalo in delavstvo bo nekaj lažje izhajalo. Vendar so mizde delavstva, ki ga tvori skoraj izključno profesionalisti, v primeri s kvalificiranim delavstvom v drugih obratih zelo nizke. Seveda je delavstvo za sedaj zadovoljno, da je dobilo vsaj zvišanje delovnega časa in s tem delno zboljšanje svojega materijalnega položaja, odprto je še vedno vprašanje premij, ki so bile svojčasno ukinjene brez obljubljenih kompenzacij pri plači.

Litija

Litija v znamenju raznih prireditvev. V soboto zvečer je naš agilni foto-klub pod svojim okriljem ob lepi udeležbi litijske publike v prostorih kina »Dragec« priredil foto-predavanje, na katerem je ljubljanski foto-amater g. Cveto Svigelj pokazal okoli sto krasnih diapozitivov naše lepe Goranjske in motive Julijskih Alp. Popoldne si je to predavanje ogledala šolska mladina iz Litije in Smartna. Prav odveč pa je bil »ododetke« enega dejanja v reklamne svrhe zvočnega filma, pri katerem so predvajali jako osladen filmski kiš S takimi »ododetki« naj nas raje pustite drugič pri miru... V nedeljo popoldne so v Smartnem nešči vrli diletantje ob nabito polni društveni dvorani ponavljali spevotrgo »Cevljar-barone«, ki je hvaležnemu občinstvu jako ugajala. Igra je bila tudi zelo dobra in temperamentna. V ponovničen gr du pa so igrali gojenci deškega vzgajališča igro »Strah v grajskem stolpu«. Bila je to prva

Kočevje

Poročilo Vincencijeve konference sv. Fabijana in Sebastijana za leto 1931. Skrb za ubogo v drugem letu delovanja Vincencijeve konference je pokazala, da je za okraj potrebna. Uspeh je zadovoljiv, četudi so denarne razmere težavnejše. Do uspeha je bil pripomoček razumevanje meščanov in okolčanov, ki so z darovi denarju ali blagu lajšali bednim gorje. Število delavnih članov se v drugem letu ni spremenilo, pač pa je število podpornih članov naraslo od 8 na 53. Seveda bo treba pridobiti še mnogo prijateljev, da ne bo konference zrostajala za drugimi, kjer je nad 300 podpornih članov. Dobrotnikov je bilo 84. Podpiralo je od časa do časa 30 ubogih. Med njimi so bile družine, zapuščen otroci in betežni ljudje. Razdeljevala je živila, obleke in obutev. Dve mali siroti je spravila v zavode. Pripomočla je dvema zapuščenima otrokoma do obleke. Miklavž je obdaril v celoti 157 ljudskošolskih otrok. Prejeli so ali celo obleko ali vsaj najpotrebnejšo. Posebno se je zavzela za dijake, da bi jim omogočila nadaljevanje študij v težkih gospodarskih razmerah. Podpira redno 7 dijakov s celodnevno prehrano ali vsaj kosilom oziroma večerjo. Predvidenih je za šolsko leto 20.000 Din, karata skuša zbrati s podporami dobrotljivih src. Letos je konferenca izdala ubogim v denarju in blagu za 23.418 Din — prvo leto 29.413 Din — skupno torej do sedaj 52.831 Din. — Ženski dobroteljni odsek je skrbel za primerno porazdelitev obleke, čevljev in podobno. — Prijatelji ubogih! Imejte srce za trpeče me Vami še naprej! Bog pa, ki je rekel: »Kar ste storili kateremu izmed mojih najmanjših bratov, ste meni storili (Mt 25, 40), naj Vam Vašo dobrotljivost tisočero povrne. — Dr. Marija Lavrenčič, t. & preds.; Viktor Erker, t. & blag.; Franc Studen, t. & tajnik.

Varujte Vašo kožo

s tem da uporabljate

NIVEA-CREME

pred slabim in mrzlim vremenom, da ne poka in ne poslane hrpa. e. Nadrinite Vašo kožo vsak večer, preden gresite na počitek temeljito z Nivea-Creme. Tkanine poslano s tem mladostno napete, koža pa močna in prožna. V eter in slabo vreme ji ne morejo več škoditi. Na rgnie pa tudi podnevi, preden odidete na prosto, lice in roke z Nivea-Creme. Ta krema nam eč ne zapusti nikak sijaj, ter Vam nudi oni sveži in mladostni izgled, ki ga mi vsi tako radi imamo. Razlika nasproti luksuznim kremam: Najvišji učinek ali ceneje.

Nivea-Creme Din 5,00—22,00

Jugos. P. Beiersdorf & Co. d. s. r. l., Maribor

Noči v gorah

Doživetij po no predavanju dr. Julija Kugy a

Ljubljana, 27. januarja 1932.

Nocoj je v okrilju turistiškega kluba »Skale« predaval v veliki dvorani hotela »Union« znani alpinist dr. Kugy. Dvorana je bila nabito polna in dr. Kugy je po svojem predavanju pokazal krasno zbirko diapozitivov iz vseh delov Alp. Govoril je v mikrofoni, tako da je vsa dvorana dobro slišala ojačane besede skozi zvočnike. Predavatelja je pripeljal na oder in pozdravil predsednik »Skale«, profesor Janko Ravnik, ki je omenil, da je Kugy že pred šestimi leti izdal knjigo, katere bistveni in najznačilnejši oddelek je posvečen slovenski zemlji in našim goram. Zato mu moramo biti vedno hvaležni. Sedaj je izdal še drugo knjigo »Arbeit, Musik, Berge — ein Leben« ter začel hkrati po vsej Evropi predavati s skopičnimi predavanji, kjer zopet kaže najlepše slike iz naših Julijskih Alp. Imel je doslej že okrog 100 predavanj po Švici, Češkoslovaški, Nizozemski in Avstriji. K nam prihaja kot star prijatelj. Ker je prijatelj godbe, mu bo zapet kvartet Glasbene Matice nekaj slovenskih planinskih pesmi. Ostanemo mu hvaležni za njegovo ljubezen do naših gor. Slava mu! Nato je odpel kvartet Glasbene Matice tri planinske pesmi. dr. Kugy na po oklonili šopek nagljev.

Nato je osvelil dr. Kugy začel s skromno, tiho besedo in si v trenutku osvojil vse poslušalce. Najprej je povedal, da ni prišel, da bi blestel z alpinističnimi vpletinami in senzacijami. Tudi njegovih retoričnih zmoglosti se nam ni treba bati. Nikdar se ni snuščal v predrzne nevarnosti, vendar ga pa te tudi niso ustavljale na njegovih noh. Mogoče boste vprašali: Kaj na je potem? Pesnik gora je. Povedal bo, kaj so mu bile in so mu še gore. Naj bo poslanec gora, ki nam bo posredoval bajno njihovo lenoto. Tema je: noči v gorah. Peljal nas bo od Triglava na velikem loku Alp tja do Francije in pokazal slike, med katerimi so najlepše delo naših rojakov.

Njegova pesniška beseda je prevzela vse in ustvarila globoko nastrojenje: Ogeni smo zažgali in poklonili dar kraljici noči. Vse hiti pod krov v varno zavetje, ko pada večer z gora. Človek in žival se sprostata k počitku. Noč ni prijateljica človeka. Bivaki so mučni in prosto prenočevanje človeka le nanol okreni. To je že v človeški naravi, in če človeku grozi v naravi prisiljeno prenočevanje, ima ves čas tak občutek, kakor da je opazil ključ od večnih vrat. In vendar je prav v tem največja romantika. Sam sem rad orostovoljno iskal prenočišča v naravi in imel od tega globoka doživetja ter odnesel velike koristi. Malokdo je prebil toliko noči pod nehom ko jaz. 150 do 200 bivakov sem prebil, večina v Julijskih Alpah, nekaj v Dauphinu, v Savojskih Alpah, pod Monte Rosso. Noči v gorah so mehke in trde, tonle in mrzle, lepe in hude, pripravišene in neopripravišene, žalostne in vesele. Jaz sem se prav tako spočil na trdih tleh, če sem računal na prenočevanje na prostem. Če me je na doletelo izven programa, sem se bolje odrezal ko drugi, ki so trpeli, dočim sem jaz sladko spal. Sai vedno pravim, da sem kmet. Držal pa sem se vedno načela, da je treba pripraviti zgodaj prenočišče in biti več ur preje na mestu. Le v tem slučaju drži pravilo, da goro najboljše spoznaš, če na njej spiš. Če je čas, vse lahko pripraviš: ležišče, drva, ogenj, večerjo in tudi cigaro se lahko pokadiš. Potem postane človek zgovoren in tedaj lahko ujamemo uro, v kateri spregovore tudi gore. Ob nogah se mu pogovarjajo kamni o alpskem vrhu, ki se je zrušil s hrusom in trusem v dolino, tako da je ležal dva dni oblah nad dolino, in celo gorski duhovi so rešili komaj življenje. Pa zakaj hodijo gamzi tja za oni greben? Tako šelesti in šepete vse okrog človeka in človek se zazre naenkrat v dušo gore. To, kar pripovedujejo gore, je pa mnogo lepše ko najmodernejši alpinistični roman.

Moj najlepši bivak je bil v Krnici. Tam teče potok med cvetjem v nebeškem miru. Dan je bil vroč. Truden sem prišel do prenočišča. Noč je legla na zemljo. Zvezde so vstajale izza grebenov gora. Ogenj je veselo presketal. Z vseh strani je vel duh po smrečju — kadilo višin. Oči so mi lezle skupaj in potok je pel ves čas svojo pesem, vendar vedno tiše in tiše. Naenkrat se ustavi. Ne slišim ga več. Brez sna bi preplaval na krilih noči v mladostno jutro. Mladi prijatelj je bil z menoj. Načrte sva imela že gotove in si voščila lahko noč, med tem ko je ogenj visoko plapolal in se dvigal dim ko stebel v temno nebo. Iz gozda pa je fantastično šumelo. Rože so žarele v bližini. — »Gospod doktor, kako lepo!« — »Seveda lepo! Le spite, jutri imava še delo!« — Sveta tišina in sladki mir je v nas in potok goji uspankovo. — »Gospod doktor?« — »Kaj pa je?« — »Kako čudovito tiho je!« — »Seveda, to je tihta gora, če pa vi govorite, je ne slišim!« — Zopet molk. Na nebu pa se srevčavajo zvezde, ko zažari nebo. — »Gospod doktor?« — »Zakaj pa ne spite?« — »Glejte, luna vzhajata!« — Luna siplje magičen čar na naju. Dolina pod nami se leskeče v srebru. Moj prijatelj strmi. Tedaj sem se spomnil svoje prve noči v Zgornji Krmi in sem ga razumel, zakaj ni mogel spati.

Pred prvim vzponom na Triglav, ki sem ga poskušal že v gimnaziji, smo često prenočili v steni, ki se naslanja na vzhodno steno Rogljice. Teh noči se vedno spominjam. Mraz me je zbujal. Bistrica je umela iz globine in mesto, da bi tiho notnila, jo je le še povečavala. Nad menoj kaj stena s previsi, ki jo zaključuje zobati rob, nad katerim se boči zvezdasto nebo. Nedaleč od mene čepi moj spremljevalec ob ognju in nalaga nanj. Smolnate skrivence veje prasketajo, svetloba plapolja po skalovih in sence se preganjajo. V vse to

pa brni pesem vode, v neskončno tišino. Tako gre noč v sanjave miru mimo tebe. Ali veš, kaj ti lahko odkrije od solnčnega zahoda do vzhoda? Veruj mi, take noči ne pozabiš nikdar več.

Pa pojdemo sedaj v vzhodno steno Monte Rosa. Zgodaj zjutraj smo dosegli že precejšnjo višino. Ko smo prišli do mesta, ki smo si ga izbrali za bivak, smo se ustavili kakor na priznici, ki je gledala po vsem kraljestvu gorskih velikarov. Na eni strani mogoten odlom ledenika, na drugi strani silen stebel, ki kakor titan podpira goro. Zadnji konec pota ni bil hud, in ko smo sedeli po juhi, so začele sence večera vstajati svečano iz dolin na vzhodu. Monte Rosso je v zraku kar raste v nebo, tako da smo kar čutili, kako letimo vedno višje pod zvezde. Globoko pod nami pa so migotale električne luči hotelov. Ali so mogoče videli naše lučke v silni višini in zato pošiljali rakete v pozdrav. Tišina noči je legla na nas. Luči po hotelih so ugašale. Mi smo pospali. Sem in tja smo prestrašeni dvigali glave, ko se je rušil red z ledenika. Mrzlo je postajalo. Pomežiknil sem v noč in se vprašal, kje sem. Preplašena duša se je lovila, dokler ni zagledala razkosnega neba nad seboj. V srcu pa sem zaviskal: Jutri boš na cilju!

Naj omenim še redek bivak v snegu, ki bo za marsikoga poučen. Moj prijatelj je imel veliko željo, da doseže Dent Blanche, ki je visok 4317 m. Ko sva ga prvič naskočila, sva ga gledala tri dni iz doline v deževnem vremenu. Drugo leto smo ga naskočili zopet štirje. Dasi pot v snegu ni bila nevarna, vendar je bila nekaj mogočnega. Dosegli smo že 4000 metrov višine, ko nas je zajela megla. Poskusili smo iti naprej. Vendar nas je megla prisilila, da smo se morali ustaviti. Nihče ni poznal poti v megli, zlasti se zato ne, ker smo ubrali v svojo smer, ki se nam je v lepem vremenu zdela krasna. Videli smo le jo, da so pod nami strahotni odlomi, čez katere ni mogoče priti. Kaj smo hoteli? Ostali smo morali na mestu in čakati legega vremena. Pa nam je prišel na pomoč vzgled iz arktičnih krajev.

Posvetovali smo se in sklenili, da si napravimo prenočišče iz ledu. Tudi moj mladi prijatelj je pristal na to. Od 5 do 8 zvečer so peli cepini in ko se je zmračilo, smo imeli izkopano poldrug meter visoko jamo, ki je bila prav toliko globoka. Vhod smo zadeli s kosi ledu in pustili le majhno odprtino, skozi katero smo se splazili v naše zatočišče. Nato smo zadelali še to in zamazali vse spranje s snegom. Sedli smo na vrvi in zadovoljni ogledovali svojo palačo ob sveči in cigarah. Med tem, ko smo klepetali, sem masiral svojega prijatelja. Zunaj pa je šla mrzla viharina noč mimo nas. Čez par ur smo radi vročine napravili s cepinom celo luknjo v strop in skozi to luknjico je na nas pokukala zvezdica, znanilka legega vremena. Prijatelj je potem pravil, da sem ga jaz tako masiral, da je zvezde videl. Izmenjaje se smo bdeli vso noč in ko nam je prišla jutranja zarja, smo uprli noge ob zid in zrušili steno, ki nas je ločila od jutra. V jutranjem solncu so se lesketali ledeni vrhovi in blesteči obekli, kakor nalašč za moj god. Bilo je to 19. junija. Ker je bil strašen mraz, smo hiteli po drugi nevarni steni navzdol. Čeprav nisem bil na vrhu, imam lep spomin in izbrano dogodivščino za svoj god. Najlepše pa je v gorah jutro. Sredi gora se zbudiš. Mrak se umika zarji. Počasi napreduje solnce, dokler ne vzhoda. Zivljenje se zopet oglašja, kakor da bi peli solnčni žarki ali cvrčki med skalami. Končno pa prav iz daljave pribri droben glasek — glas jutranjega zvoča, ki te opozori na jutranjo pobožnost. Le nojte gor vi, ki ste še mlajši! Zazijajte ogenj! Prisluhnite v nočne prepeade in tedaj vedno mislite name. Sai veste, kjer planola gorski ogenj, tam je zraven tudi delec moje duše.

Nato je pokazal zbirko diapozitivov iz vseh Alp, katere je spremljal z živahno in duhovito besedo, tako da je naenkrat minil večer in je bila ura že 11, ko je zaključil predavanje. Vsi navzoči so bili prevzeti, ker jim beseda pravega alpinista, ki je poudaril, da mora vsak z gore zdrav, pokazala smisel prave alpinistike.

Vezani

»ILUSTRIRANI SLOVENEČ«

letnik 1931

je že na razpolago v naši upravi za ceno D n 90.— po pošti 10 Din več.

Ptuji

Preprečen požar. Dne 19. t. m. sta se zakonca Leopold in Marija Filipanja, posestnika v Sedlačku, mudila v Ptuju. Ko sta se proti večeru vrnila na svoj dom, je šel Leopold Filipanja v kolarnico po stelo za živino in tam je našel po naključju v slami skrito železno cev, ki se rabi pri železnih pečeh, v kateri je gorela sveča, ki je bila tako postavljena v dnu cevi, in priprljena s slamo, da bi prigrorala kakšni četr uri do slamatne podlage, nakar je slama vnela in bi bilo vse naenkrat v plamenih. K sreči je prišel gospodar že pravočasno, predno je sveča prigrorala do slame. Na ta način se je preprečila velika nevarnost požara. Seveda je svečo takoj ugasnil ter z železno cevjo vred izročil sodišču, ki je uvedlo preiskavo. Kakor izgleda, so brezvestnemu storilcu že na slede.

Zgodovina se ponavlja

Te dni nam je slučajno prišla v roke »Gratzer Zeitung« z dne 30. januarja 1823. Ta številka je cela posvečena Španiji ter prinaša dobesedni prevod depeše, ki jo je bilo poslalo avstrijsko zunanje ministrstvo iz Verone Španiji zaradi takratne protimonarhiistične revolucije. Nota v starem diplomatskem slogu naglašja, da pomenja revolucionarno gibanje v Španiji nevarnost, da se prenese ta škodljivi in prevratni duh tudi v ostale evropske monarhije in zahteva, da se vrnejo španskemu kralju vse njegove vladarske pravice. Podobne note so poslale v Madrid tudi Rusija, Prusija in Francija, katerih vladarji so se bili za ta korak dogovorili na skupnem sestanku. Kot zadnjo vest v tej stvari prinaša list naslednje poročilo, ki ga posnema po pariškem »Journal des Debats«:

»Kurir, ki je bil izročil španski vladi odlok, je pred par urami dospel v Pariz. Zmerni nasveti se niso upoštevali, želje vseh dobromiselnih so se izjalovile. Pretirana stranka je — kakor je to že običajno v revolucijah — zmagala nad zmerno. Sprejem vseh štirih not je bil zelo neugoden in opravniki poslov Avstrije, Rusije in Prusije so zahtevali svoje pot-

ne liste. Od grofa de la Garde kurir se ni dospel.«

Kako so se časi izpremenili posihdobi! Nobena izmed navedenih posredujočih držav ni več monarhija, in ko je Španija v nedavni ponovni revoluciji slednjič izpremenila svojo monarhistično vladarsko obliko v republikansko, ni v Evropi nikomur več prišlo na misel, da bi zaradi tega Špancem pošiljal kake note, in če ne bi bila tudi topot zmagala skrajna struja, ki je po stari svobodomisljski zabliodi menila, da mora s prestolom zrušiti tudi cerkev — ne bi se radi španske revolucije nihče v Evropi vznemirjal. Drugi časi — drugi nazori — druge razmere...

Vendar pa svet še ni ravnodušen proti vsaki revoluciji. Nasprotno imamo prav te dni gornjemu zgledu zelo sorodno solidarno ravnanje držav proti revoluciji: japonske vojaške operacije v Mandžuriji — kljub Zvezi narodov in z odobravanjem glavnih njenih članic — ki naj preprečijo prodiranje boljševizma na Vzhod in s tem svetovno socialno revolucijo. Kdo ve, kako bodo o tem prizadevanju sodili znanjci čez sto let? Eno je gotovo: cerkev je preživela prestole, pa bo tudi vse socialne prevrate.

Upor jetnikov v mestu Dartmoor. Kakor smo na tem mestu že poročali, je prišlo v veliki angleški jetnišnici v Dartmooru do upora jetnikov. Jetniki so napadli stražnike, se polastili njihovega orožja in potem zažgali poslopje. V krvavem boju je bilo ubitih 30 jetnikov in več stražnikov. Šele močni oddelki vojaštva so premagali upornike.

Kongres poljskih katol. časnikarjev in pisateljev

Z blagoslovom sv. očeta je bil 17. januarja v Varšavi otvorjen prvi kongres poljskih katoliških časnikarjev, publicistov in pisateljev. Tako obisk — udeležilo se je kongresa nad 400 katoliških časnikarjev in pisateljev — kakor tudi duh in razpoloženje so pokazali, da je bil tak kongres zelo potreben in aktualen.

Sprejeti so bili važni sklepi, ki se tičejo obrambe in razširjanja katoliških resnic, ki jih v tej naši dobi tako napadajo. Ustanovljeno je Vsepoljsko društvo katoliških časnikarjev in pisateljev.

Sijajen je bil govor kardinala Kakowskega, varšavskega nadškofa, ki je orisal sedanji položaj na Poljskem in naglašal potrebo sodelovanja katoliškega tiska, ki je ena najvažnejših nalog v obrambi katoliških načel.

Sprejeli so več resolucij:

1. O nujnosti čuvanja čistega krščanskega značaja nove Poljske.
2. O delovanju katoliškega tiska z ozirom na poslednje papeške socialne okrožnice.
3. Protest proti novemu zakonskemu načrtu o sklepanju zakonov; proti ostalim odredbam novih zakonskih načrtov, ki niso v skladu s katoliškimi načeli.
4. O odločni borbi proti slabi literaturi in tisku.

5. Oklic na vse katoliške pisatelje in časnikarje in na tisk glede pobijanja nemoralnih sestavkov in spisov, posebno reklame in končno poziv na vse katoliško prebivalstvo, naj podpira samo katoliški tisk.

Od številnih referatov naj omenimo poročilo dr. K. M. Morawskega »O organizaciji katoliških pisateljev in časnikarjev«, poročilo univ. prof. Oskarja Haleckega »O obrambi katoliških načel po pisateljih« in poročilo znanega pisatelja dram Stanislava Milaszewskega »O katoliških strujah v literaturi«.

Kongresu je predsedoval vseuč. prof. O. Halecki.

Smešnice

»Upam, da bom vsaj s svojo vlogo v novi drami imel uspeh in se dopadel občinstvu.«
»Prav gotovo, ker že kmalu v začetku prvega dejanja umrete.«

»Blago za novo obleko bi si rad kupil, ali ne bi hotel stopiti z menoj v trgovino?«

»Ali misliš, da imam morda boljši okus kakor ti?«

»To ravno ne; ampak mnogo več kredita.«

Dobrodušni stric deli nečakoma bonbone.

»Janezek, če ti dam dvajset bonbonov, da si jih razdeliš z malim bratecem, koliko jih dobi mali Jernejček?«

»Pet, stric!«

»Ti ne znaš računati!«

»Jaz znam, ampak Jernejček še ne zna.«

Vedno več vojaštva pošilja Anglija v Indijo. Po aretaciji Gandija in drugih voditeljev indskega ljudstva v borbi za svobodo proti tlačanstvu, se je odpornost ljudstva samo še povečala. Aretacije so silno razburile prebivalstvo in v mnogih krajih je prišlo do krvavih spopadov. Upor se vedno bolj širi in zato ga hoče angleška vlada udušiti z orožjem. Ker se je pokazalo, da sedanja posadka ne bo kos upornikom, je angleška vlada poslala v zadnjem času več polkov v Indijo. Odhod enega teh polkov iz priistanišča Southampton nam predstavlja naša elika. Vojaki imajo tropske čelade.

10 tisoč župnij brez duhovnika

Po uradnih podatkih je šlo pred 20 leti vseh 66 francoskih škofij skupaj 32.315 duhovnikov. Po stanju z dne 1. januarja t. l. se je skrčilo to število na 28.500, dasi je naraslo število škofij na 71. To pomeni, da so francoska semenišča vedno bolj prazna, in ni mladega naraščaja, ki bi lahko nadomestil izumirajoče starejše pokolenje. Do 10.000 francoskih župnij še vedno nima duhovnika. To stanje traja že dolga leta. Stari sivolasi župniki morajo oskrbovati po dve do tri župnije, dočim obsega področje njihovih mlajših tovarišev ponekod celo šest do osem župnij. Povprečna visoka starost, ki jo opazujemo pri duhovnikih, povzroča še več skrbi kakor nazadovanje njihovega števila. Samo 7000 izmed 28.500 župnikov je starih izpod 40 let. Vsi ostali kmalu ne bodo v stanju vršiti svoje dolžnosti. Tako je prekoračila na primer ena tretjina

vseh duhovnikov v pariški nadškofiji 60 leto... Upoštevat moramo sicer, da je umrlo na fronti med svetovno vojno 4619 duhovnikov. A ta izguba še ne pomeni glavnega vzroka sedanje maloštevilnosti in priljubljenosti duhovnikov. Glavni vzrok pomenijo prazna semenišča. Vedno težje se dobijo požrtvovalni mladeniči, ki bi bili pripravljeni žrtvovati bodočnost odgovornemu pastirskemu poklicu. Novo pokolenje hrepeni po velemestu in mestu ter ne mara ostati na kmetih. Zato so morali francoski škofje poskrbeti za propagando, da bi pridobili verne mladeniče za duhovniški poklic. A vse, kar se je ukrenilo, še zdaleka ne zadostuje. Pariški katoliški tisk poziva široko javnost, da bi obrnila vso pozornost na veliko nevarnost, ki preči francoskemu ljudstvu.

Zveza šoferjev-abstinentov. Ker se večina avtomobilskih nesreč zgodi radi pijanosti šoferjev, so v Nemčiji osnovali društvo šoferjev abstinentov. Avtomobilisti in šoferji, ki so člani te organizacije, imajo poseben viden znak. Pravila so zelo stroga in tudi kontrola članov je dobro izpeljana. Občinstvo je zelo tople pozdravilo to organizacijo in imajo člani organizacije mnogo več posla od drugih.

Čudne snežinke

Prebivalci vasice Obelia v bližini Sofije so za božične praznike doživeli srečen in obenem tajnosten dogodek.

Ko se je proti večeru vračal eden od vaščanov iz Sofije v vas, ga je že blizu vasi na glavni cesti, ki vodi ob železniški progi, zajel snežni vihar. Nenadoma je kmetič opazil, da med snežinkami padajo tudi veliki kosi papirja. Ko je pobral en tak papir in si ga ogledal, je ves začuden spoznal, da je to lepo odrezana polovica bankovca za tisoč levov. Neglede na snežni vihar je kmet pričel zbirati te nenavadne snežinke in kmalu dognal, da nekatere polovice spadajo skupaj. Nabral je precej tega nepričakovanega božičnega darila in jih prinesel domov v vas, kjer je ljudem pripovedoval o nenavadnem dogodku, ki so ga vsi smatrali za pravi čudež. Kmalu so skoraj vsi vaščani odhiteli na označeno mesto in pričel se je lov na polovice tisočlevskih bankovcev. Nadaleč ob železniški progi so bili raztreseni in zbrali so jih lepo število ter jih pozneje med seboj menjavali, da so mogli sestaviti cele bankovce.

O tem čudežu so kmalu zvedele oblasti in vaščani so izročili policiji one polovice, za katere niso našli odgovarjajočih drugih polovic. Koliko »kompletnih« bankovcev so našli kmetje, tega policija ni mogla ugotoviti. Poslali so preostale polovice v Sofijo državni banki, ki je na presenečenje vseh ugotovila, da so te polovice pristne in popolnoma prave. Ker so te bankovce našli ob železniški progi, so sklepali, da jih je moral nekdo iz vlaka raztresati. Sklepali so na politične zločine, na tihotapstvo in prepovedan izvoz denarja, na dejanje kakakega norca itd. Pravega vzroka pa niso našli, dokler ni policija dobila telegram, ki je to čudežno zadevo pojasnil.

Bogat trgovec iz Filipopla se je z običaj-

nim mednarodnim vlakom peljal v inozemstvo. Naročil si je spalni oddelek in lepo zadremal v toplem kupeju. Isto je storila tudi njegova soproga. Dva mala sinčka, eden star tri, drugi štiri leta, pa nista mogla spati. Pričela sta se igrati s papanovo denarnico in ko sta našla še mamine škarjice, sta imela res prijetno zabavo. Pričela sta rezati bankovce na polovice, katere sta metala skozi okno in z zanimanjem zasledovala njihov let med snežinkami. Trgovec, ki sta ga nadbudna sinčka pripravila ob lepo premoženje, se je moral iz Belgrada vrniti v Sofijo. Pravi, da ga je ta zabava sinčkov stala približno sto tisoč levov in se sedaj brezuspešno trudi, da bi od vaščanov dobil vrnjene tisočake.

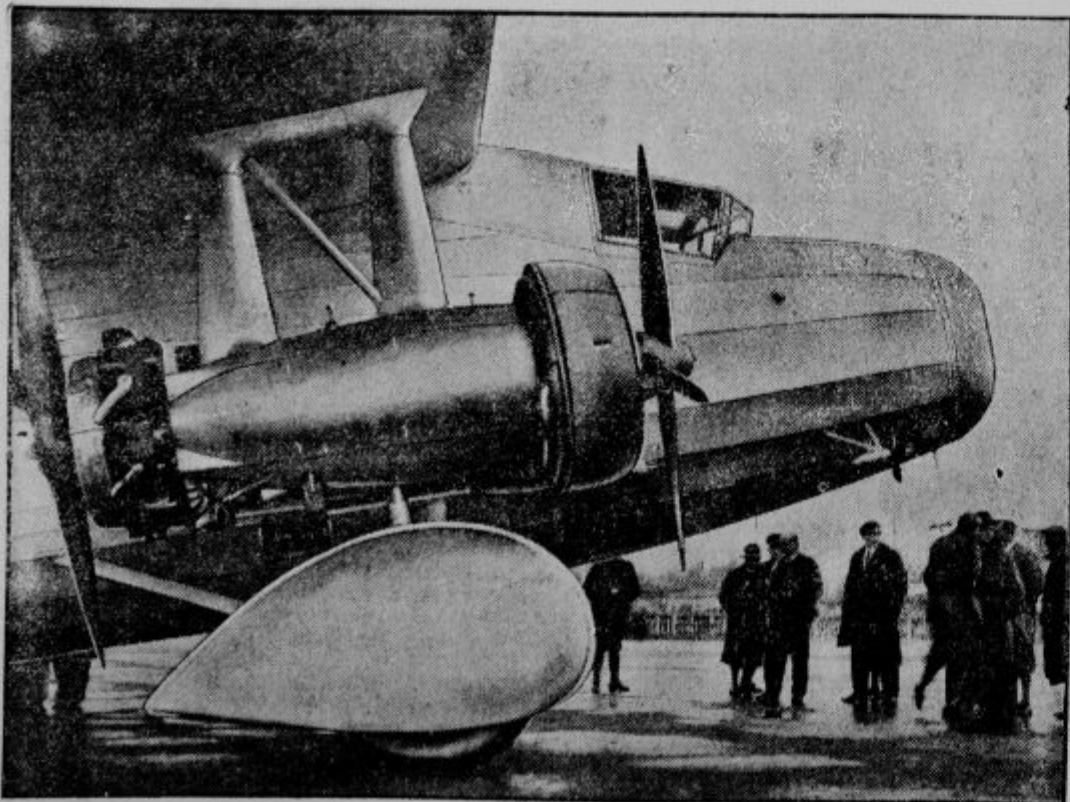
Tihotapci tudi pri Zvezi narodov

Iz Zeneve poročajo, da je naročilo tajništvo Zveze narodov vsem nastavljenecem pod pretjo izgube službe ostro pažnjo na uradne pisemske ovitke, ki ne smejo priti v nepoklicane roke. Poprej so neovirano rabili te ovitke za svoje zasebno dopisovanje poročevalci različnih dnevnikov in sploh osebe, ki imajo pravico obiskovati pisarne. To pa je obrodilo številne zlorabe in sicer so dospele iz Moskve oz. Rima pritožbe, da se razpošiljajo v teh ovitkih tiskovine, boljševikom in fašistom sovražne vsebine. Zato je sklenila Zveza narodov s Švico sporazum, da bo pošta Zvezi povrnila vsako, v katerikoli nabiralnik vrženo pismo s firmo »Zveza narodov«. Zveza sama bo oddajala svojo uradno korespondenco neposredno na glavni pošti. Prirejena preiskava je med drugim ugotovila, da je vsled omenjene zlorabe Litvinov prepoznal prejel v Moskvo poslano povabilo na razoroževalno konferenco. Glavna politična uprava je zadržala pismo v domnevi, da zopet vsebuje sovjetom sovražne spise, in ga izročila zunanjemu komisarijatu šele po zamudnem kemičnem cenzurnem postopanju.

»Kaj naj storim, gospod doktor, da moj mož ne bo več govoril v spanju?«
»Pustite ga, da lahko čez dan pride do besede!«

Zemljepisna karta Guatemale, kjer se je zgodila velika vulkanska erupcija, o kateri je pisal včerajšnji »Slovenec«.

Najnovejši nemški zračni orjak. Znanja tvrdka Dornier je zgradila novega zračnega orjaka »Do K«, ki je pred dnevi napravil prvo zmagovalno pot v Berlin. Novi orjak je potniško prevozno sredstvo, da se pa z malimi spremembami takoj spremeniti v nevarno bojno letalo. Sploh so vsa nemška potniška letala zgrajena na isti način, kar je nedavno v francoski zbornici dokazal vojni minister, dočim Nemčija dokazuje, kako je »razoroženac«.

Potrebe našega vinogradništva

Vinogradniki iz ljubumerskih gor, zbrani dne 6. januarja 1932 na sestanku v Ljubomeru so po vsestranskem razmotiravanju gospodarskega položaja ugotovili sledeče:

Vinogradništvo, ki je zlasti v ljubumerskem srezu ena glavnih pridobitnih kmetijskih panog, se nahaja v krizi, kakor se nikoli prej. Za omiljenje te krize so dolžni pripomagniti ne samo vsi vinogradniki brez izjeme, marveč tudi viničarji in javno upravni faktorji, ki so v to poklicani, kajti vsled stagnacije vinske trgovine in slabih cen vinskega pridelka so že mnogi vinogradniki primorani opustiti najnujnejša dela v svojih vinogradih. Da se ublaži teška sedanja kriza vinogradništva, zahtevamo sledeče:

1. Izvoz vina v inozemstvo naj se pospešuje z vsemi močmi. Sklenejo naj se ugodne mednarodne trgovske pogodbe v svrhu izvoza naših vin. Premije je izplačevali tudi za količine izpod 50 hl.

2. Vsak uvoz vina v našo državo naj se čim bolj otežkoči.

3. Domači konsum vina je treba dvigniti s tem, da se dovolijo vinotoči pod vejo ne samo na lico pridobivanja, ampak tudi tam, kjer vinogradnik stalno stanuje.

Pri točenju vina pod vejo naj se dovolijo vinogradnikom v dravski banovini iste ugodnosti, kot jih imajo vinogradniki na Hrvaškem, kjer morejo točiti lasten pridelek 20 dni v letu popolnoma takse prosto (Uradni list z dne 3. januarja 1928, člen 13, točka 17 Pravilnika o točarski pravici).

Znižanje najemnin in novi občinski davek

Maribor, 26. jan.

Prejeli smo iz Maribora tale dopis, v katerem je umestno opozorjeno, da nove davščine ne bodo mogle znižati najemnin. Kar se pa tiče d. u. g. trditve, jih prinasamo zato, da se čuje tudi druga plat zvona. Ker pa nam razmere v Mariboru niso podrobno znane, se seveda ne moremo spuščati v njih kritiko, čeprav smo mnenje, da tudi Maribor nima tako nizkih stanarin, da ne bi bilo potreba stremeti za njih znižanje.

Toliko se je že pisalo o dragih stanovanjih in o znižanju najemnin, da je pač težko kaj novega povedati. Kakor znano je mariborski občinski svet izglasoval za tekoče leto nov davek in sicer naj bi se obdal dvakrat znesek, ki presega enajstkratnik predvojne najemnine, čes, čim večji bodo davki tem nižje bodo najemnine in tako bo pomagano revežem.

Res, dohodki bodo nižji, ker bodo hiše še manj nesle vsled večjih občinskih dajatev, toda najemnikom s tem ne bo nič pomagano! Občina ima sicer pravico naložiti nove davke, drugo vprašanje je, če jih visja oblast potrdi, posebej, če zanje ne obstoja nočna postavna podlaga. Pripočelo se je toliko od ministrstva kakor od banke upave, da naj se povsod varčuje in reducira od skrajnih mej in naj se odloži vse, kar ni absolutno potrebno — na boljše čase! Z znižanjem občinskih dajatev bi se dos. glo tudi znižanje najemnin; in res, nekatere občine so bile tako uvidevne, da so sledile višjemu pozivu. Naša občina ne le, da ni upoštevala višjih priporočil, ampak hoče v bodočem letu napraviti velike investicije; kakor se poroča, ima med drugim v proračunu tudi električno na mariborskem otoku in ta bi stala baje samo malenkost nad 750.000 Din.

Pa preidimo k novemu davku in znižanju najemnin! Poročilo pravi, da bodo hišni lastniki pač raje znižali najemnine kakor plačevali nove davke, a najbrže bo ravno obratno v praksi! Ti bodo najbrže obdržali, če ne zvišali sedanje najemnine in bi plačevali nove davke seveda, če jih bodo višje oblasti potrdile, o čemer pa dvomimo, ker v tem slučaju bi se naredilo nekaj priložnosti priporočilom in obstoječim postavam in na to gotovo ne bi pristala visja oblast. Interesantno je to, da bi občina hotela obdržati isto postavko kar dvakrat; prvič celo najemnine s 23% več 45% doklad na osnovni davek in drugič pa zopet cel oni znesek, ki presega enajstkratnik predvojne najemnine z nič manj kot z 20-35%. Res ženljiva zamisel! Vzemimo konkretni slučaj! Stavba nosi letnih 119.000 Din, vsi državni, občinski davki in dajatve ter avtonomne doklade znašajo 48.800 Din, in rečimo, da pri zmernem povšku najemnin, vsled raznih novih investicij v hiši, znaša vsota, ki bi bila podvržena novemu občinskemu davku 30.000 Din, bi novi davek znašal 10.500 Din, tedaj bi bile skupne dajatve 59.300 Din.

Poročilo pravi, da bi nosili novi davki le 100.000 Din, trdimo pa, da bi nosili toliko, da si občina ustvari v par letih še en otok in tega mogoče res za reveže!

Preidimo k omenjenemu enajstkratniku, s katerim se trdi, da hiša doseže predvojno zlato pariteto najemnine. To pa v praksi ne drži in sicer radi tega ne, ker ni samo denar izgubil na vrednosti, ampak je skoro vse drugo radi razvrnotenja denarja povišalo svojo ceno dosti več kot enajstkrat na pr. material, delavci, davščine in občinske in avtonomne dajatve. (Op. ur.) Če smo prav informirani, se je plačilo pred vojno 28% vseh državnih in občinskih dajatev. Ze sedaj plačuje večja stavba od 41-45% od bito najemnine, od bivši pa občinske dajatve od bito najemnine plača pa 48-50%. Razlika bi bila za prvi primer 13 do 17% in ta znesek je odstotno treba pristeti enajstkratniku. Neko stanovanje je bilo pred vojno 100 Din, sedaj enajstkrat toliko znaša 1100 Din, od tega zneska se plača 15% (17%) več kot prej in znaša 143 Din (241), tedaj bi znašala pariteta 12.43krat (ozir. 12.87)krat predvojne najemnine, ne oziraje se na popravno stavbo, ki je pa vsaj 15-30krat dražja kot je bila prej.

Tedaj se z enajstkratnikom sicer doseže denarna ziata pariteta, ne doseže se pa stvarne zlate paritete najemnine. Če bi ostalo vse blago in dajave jednako enajstkratniku, bi bila stvar v redu. Da bi faktično bila zlata predvojna pariteta najemnine, bi morale biti sedaj sledeče dajatve:

100 kron predvojne najemnine je plačalo 28% = 28 kron — in je ostalo hiši 72 kron za stanovanje, 100 kron zvišano na enajstkratnik je 1100 Din, če bi ostale dajatve iste percentualne od zlate paritete dena je 28%, bi se plačalo 308 Din in bi ostalo hiši 792 Din, plača se pa od večjih hiš 41% (45%) od bito najemnine 451-495 Din — in hiši ostane za stanovanje 649 Din oz. 605 Din. Razlika je tedaj med 208-451 Din — 143 Din oz. 308-495 Din — 187 Din in ta znesek se plača nad številčno zlato pariteto; hiša ne plača tedaj enajstkrat toliko dajatev, ampak 16.11krat toliko kot prej (šestnajst in enajst desetink), hoče se pa dovoliti inkasirati le enajstkrat toliko kot pred vojno. To se reče: zame je zlata pariteta stvarno 16.11kratnik, zato pa mora biti enajstkratnik in se trdi: s tem dobiš ti toliko kot si dobil p. ed vojno in hiša ti da isto rento.

O tej priliki bi hoteli omeniti še tole, kako je mogoče ljubljani izhajati s 17% za letos je celo znižala na 14%) občinskih dajatev in po-

4. Potom kletarskih nadzornikov naj se uvede najstrožja kontrola gostilničarjev, ki naj točijo samo zdrava in naravna vina (predvsem v Prekmurju). Dobitek gostilničarjev naj ne presega 25 odstotkov, kakor je dovoljeno po zakonu. Najstrožja kontrola je tudi tukaj neobhodno potrebna.

5. Za vinograde, ki so itak pasivni, naj se zemljinarja sorazmerno zniža.

6. Viničarska uredba, ki jo je sklenila bivša mariborska oblastna skupščina na svoji seji z dne 20. julija 1928, naj se tako popravi, da ne bo v škodo vinogradnikom in predmet sporov pre. sodišči, kojih stroške je navadno plačal vinogradnik. Naziv viničarja naj nosijo samo one strokov. usposobljene osebe, ki jih je kot take spoznala posebna komisija pri okr. načelstvu, ki obdelujejo sami s svojimi delovnimi močmi ono vinorodno površino, za katero so bili najeti in koji so zmožni nuditi jamstvo za svoje delo in morebitno škodo na vinogradnikovem posestvu. Samo jamstva zmožnim viničarjem pripadajo prejemki po viničarski uredbi. Vse ostale osebe, ki so zaposlene v vinogradništvu, naj se smatrajo kot najemniki ali navadni vinogradniški delavci.

7. Za napravu vsakovrstnih likerjev in v lekarnah naj se rabi samo špirt, destilirana iz vina.

8. Prepove naj se prodaja zdravju škodljive ocelne kisline in dovolj samo uporaba vinskega in sadnega kisa.

9. Pri prodaji zbirnega vina in vina od preužitkarjev naj plača drž. trošarino kupec.

glejte njene ulice in pa mariborske, še bolj draščen primer je pa Zagreb! Sreče ti zaigra, ko vidiš tako krasno asfaltirane ulice, tuji iz vele-mest jih občudujejo. Neki Tržačan je rekel, da je Trst p.ava vas proti Zagrebu! Pa veste, kaj plača stara velika stavba v Zagrebu vseh dajatev: 30%-35% brutto najemnine, od katerih dobi občina le 14.5%-17.5%, kakor so že v hiši večja ali manjša stanovanja, nekaj več plača občini le hiša, katera ima vsako stanovanje nad 24.000 Din letnih. Poglejte tedaj ljubljano, Zagreb in Maribor in videli boste, da se nekaj ne vjema! Tudi mi pravimo, da je zadnji čas, da se gospodarstvo na občini uredi in vsa občinska davčna politika in gospod. stvar revidira, nedostavke odpravi in se začne redno gospodariti tako, kot se gospodari z denarjem, ki je last vseh davkoplačevalcev. V tem popolnoma soglasamo z občinskim svetnikom g. Grčarjem. Tedaj: znižanje najemnin se z novim davkom ne doseže, ampak najbrž poslabša; naj bi se najemnine uredile na sličien način, kot jih je država v svojih hišah, če se namerava sploh postavno to zadevo urediti.

Omenimo naj še, kot je bilo rečeno na sličnem zborovanju v Zagrebu, da ni treba siliti v središče mesta, posebno onim strankam, ki težko plačujejo in imajo malo ali nič opraviti v mestu. Taki bi si eventualno lahko našli na periferiji mesta cenejša stanovanja. Na omenjenem zborovanju je bilo rečeno tudi, da hoče danes kaplar vkljub malim dohodkom stanovati tam, kjer je pred vojno stanoval general. Nemec pravi za ta slučaj, da se mora nekako urediti po razmerah, vsak tedaj po svoji moči. Stanovaleci se jezijo le na hišne lastnike, češ najemnine so previsoke; res je da so nekatere pretirane, povprečno so pa v Mariboru p. imerne, kjer se plačuje 20%-30% manj kot v Ljubljani in 70%-120% manj kot v Zagrebu, seveda različno po legi in udobnosti stanovanja. Trdi se tudi, da so stare hiše že davno amortizirane. To pa naj predoči sledeči primer: neka hiša je stala pred 30 leti 200.000 Kr, nesa je pa 9720 Kr brutto najemnine, odbij 28% dajatev znesek 2722 Kr in ostane 6998 Kr; kje pa so popravne, razsvetljave in čiščenje stopnic, odvoz smeti in odpadkov? Če se tako malo računa, je to stalo povprečno vsaj 2000 Kr, kateri znesek je od oslanka 6998 Kr odbiti, in ostane le 4998 Kr kot čisti donos hiše, to je 2.5%. Če bi bil hišni lastnik, mesto da je zidal, vložil v posojilnico 200.000 Kr po 4%, ko so faktično posojilnice plačevale, bi bil dobil obresti letnih 8000 Kr mesto 4998 Kr, tedaj je imel izgube pri renti letnih vsaj 3000 Kr in tako se razvidi, kako se amortizirajo hiše! Kapital se je obrestoval mesto vsaj po 4%, le po 2.5%, za amortizacijo pa prav nič ni dal! Kaj pa oni, ki je kupil hišo v zadnjih letih in je še desti investiral notri, jeli ta hiša tudi amortizirana? Še slabše je pa tam, kjer je hiša imela ali ima hipoteko prej po 5%, sedaj 8%-10%. V tem slučaju je hišni posestnik s čen, če more poleg davkov in občinskih dajatev sploh še plačevati obresti, dolga samega pa s hišno rento ne bo plačal nikoli. Kakor razvidno se stanovanjska hiša ne amortizira, le redki so slučaj, da nese to, kar bi denarni zavod plačal za obresti vloge; vsaki minus je izguba na kapitalu pri hiši. A.

Borza

Dne 27. januarja.

Denar

Devizni tečaji so ostali danes v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil manjši kot včeraj, vendar se znaten. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana, Amsterdam 2260.25-2271.61, Bruselj 783.52-787.46, Curih 1096.15-1101.65, London 194.25-195.85, Newyork ček 5595.73-5623.99, Pariz 221.14-222.26, Praga 166.14-167.26, Trst 280.88 do 283.28.

Zagreb, Amsterdam 2262.25-2273.61, Berlin 18.40-18.50 (privatno), Bruselj 783.52-787.46, London 194.25-195.85, Milan 280.83-283.28, Newyork kabel 5617.73-5645.09, ček 5595.73-5623.99, Pariz 221.14-222.26, Praga 166.27-167.13, Curih 1096.15 do 1101.15. — Skupni promet brez konpenzacij 4.5 milj. Din.

Curih, Belgard 9.05, Pariz 20.18, London 17.72, Newyork 512.50, Bruselj 71.43, Milan 25.65, Madrid 42.70, Amsterdam 206.20, Berlin 120.30, Stockholm 99, Oslo 96.50, Kopenhagen 97.50, Sofija 3.71, Praga 15.17, Varšava 57.88, Atene 6.60, Carigrad 2.45, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.75.

Dunaj, Dinar notira (valuta) 12.60.

Vrednostni papirji

Danes belgrajska borza zaradi praznika sv. Save ni poslovala. Na zagrebški borzi je bila tendenca čvrstješa, vendar se tečaj niso dosti izpremenili. V vojni škodi je bilo prometa 200 kom., prometa pa ni bilo v ostalih drž. papirjih z izjemo 7% Blerovega posojila, katerega je bilo zaključeno 4000 dol.

Ljubljana, 8% Bler. posojilo 53 bl., 7% Bler. pos. 47 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. pos. 53-56, agrarji 25-32, vojna škoda ar. 218-220, kasa 218 do 220 (220, 225), 2. 216-220, 8% Bler. posojilo ar. in kasa 50-52, 7% Bler. pos. ar. 45-45.25, kasa 45-45.25 (45, 47), 7% pos. Drž. blv. banke ar. in kasa 45.50-46.50, 6% posl. obvl. 35-36.50.

Dunaj, Don. sav. jadr. 93.20, Wiener Bankverein 11.55, Escomptecrs. 113, Aussiger Chemische 123, Mundus 96, Alpine 11.55, Trbovelj. 31.50.

Nekaj o varstvu koristnih ptic

Vsakemu sadjarju bi moralo biti znano, da so nekatere ptice pevke — zlasti duplarice, to so tiste, ki gnezdiijo v votlih drevesih — duplih — naše najboljše pomočnike, pri zatiranju brezštevilnih zajedavcev sadnega drevja iz črdu žuželk. Izkušnje nam kažejo, da se škodljive žuželke posebno razmnože povsod, kjer se ptice pevke izselijo iz sadovnjakov. Koder pa skrbje, da imajo ptice priliko za svoj naravni razvoj, zlasti priliko za gnezdenje in pa potrebi mir, ondi se tudi očitno zmanjša nadloga in z njo tudi škoda na sadnem drevju.

Zalibog, da koristne ptice bolj in bolj zapuščajo naše sadovnjake in bližino naših domov, ker ne najdejo tu več prvotnih p.rodnih pogojev za življenje. Cimboli se namreč širi kultura v naše sadovnjake, tembolj se umikajo ptice v grmovje in v gozdove, odkoder se pa redno ne vračajo v sadovnjake, razen morda na jesen, ko so v gozdu odredile svoj zarod.

Nujno potrebno je torej, da najdemo sredstva, s katerimi bomo privabili čimveč koristnih ptic nazaj v svoje sadovnjake in sploh v bližino svojih domov. To bomo dosegli zanesljivo s temile ukrepi: da ptice pozimi krmimo, da jim nudimo na pomlad priliko za gnezdenje in da jim po možnosti varujemo njihovih sovražnikov.

1. Zimsko krmljenje koristnih ptic je važur zadeva, ker s tem najlažje privabimo te svoje prijateljice v obližje svojih selišč. Pri tem moramo paziti posebno na troje. Predvsem jim moramo nuditi tako zimsko hrano, ki jim ugaia, ki jih ohrani zdrave in odporne za zimski mraz. Vse vpoštev prihajajoče ptice so žužkojede. Zato posebno ljubijo vsakovrstno mesno hrano in mast n. pr. loj. Izvrstno jim prijaajo tudi razna oljasta semena kakor n. pr. konoplino, makovo, solnčnico in laneno seme. Seveda so jim prava slaščica orehi in lešniki. Dalje je treba dajati pticam hrano v takem kraju, kjer je nikdar ne more zamesti sneg in da je prostor varen pred mačkami. Končno pokladajmo pticam hrano, ko so res v potrebi, ko je hud mraz in ko zapade sneg.

2. Zelo velika ovira za širjenje koristnih ptic po naših sadovnjakih je pomanjkanje prilik za gnezdenje. Kaj nam pomaga, ako privabimo čez zimo še toliko drobnih pevcev v naše sadovnjake, ko pa spomladi, ko bi jih najbolj potrebovali, odlete zopet v gozdove, ker v sadovnjakih nimajo prilike, kjer bi delale gnezda in odgajale mladiče. Cimboli namreč napreduje racionelno sadjstvo, tembolj izginjajo z vrtoz votla drevesa, ki so edino naravna gnezdišča za duplarice, kakor so n. pr. čopaste, modre, dolgoroke, močvirne in gozdne sinice, plezavki, vrtoglave, brgelce, male pisane žolne, rdečepčke, črni mušjaki i. dr. Kot naravno

namodelilo za taka dupla so že davno z velikim uspehom vpeljali po drugih državah umetne valilnice, ki so izdelane natančno po naravnih votlinah, kakor so jih ptice same iztesale v drevesnih debelih. Posebno razširjene so te v ste valilnic v Nemčiji, kjer jih je vpeljal sloveči ornitolog baron Berlepsch že pred več nego 40 leti.

L. 1930. se nam je posrečilo, da smo tudi v Jugoslaviji dobili trvdiko, ki izdeluje valilnice natančno po Berlepschevem uzoru. Naš domači proizvod je nep. imerno cenejši nego inozemski (zaradi carine), po kakovosti pa prav tak kakor tuji.*

Valilnice so okoli 30 cm dolgi in okoli 15 cm debeli kosi zd.avega, navadno borovega debila. Les je sekan ob takem času, da je trpežen in se lubje ne luži, ter na zraku posušen. Duplina je zvrtana s posebnimi stroji v taki obliki, kakor jo najdemo v naravi. Zgoraj je pokrita s hrastovo desko. Izletnica je blizu vrha in meri v p. emuru 32 ali pa 46 milimetrov. Valilnica je pritrjena na hrastov remelj, da jo je laže pripraviti in čvrsto pritrditi na d.veo.

Valilnice za sinice in druge manjše duplarice obesimo v sadovnjak na močna, starejša drevesa (na deblo) 2-4 metre od tla. Najugodnejša je vzhodna ali jugovzhodna lega, če ni preveč senčna. Vsaka valilnica mora biti pritrjena z dvema močnima vijakoma tako trdno, da se tudi v najhujšem viharju ne more premikati. Nič ne škoduje, ako se za spoznanje nagnjena naprej v smeri izletnice, nikakor pa ne nazaj, ker bi sicer lahko zatekal dož vanjo. Več valilnic razobesimo tako, da so po 20-30 metrov oddaljene druga od druge. Ko jih razobesimo, denemo v vsako dobro žlico žaganja, ki mu primešamo nekoliko p.sti.

V vsakem večjem sadovnjaku bi moralo biti nekaj valilnic. Vsaka kmetijska in vsaka osnovna šola bi morala imeti valilnico vsaj v zbirki učil. Če ima pa šola tudi vrt in sadovnjak, naj bi razobesila nekaj valilnic tudi po drevju.

Valilnice je treba razobesiti čimprej pozimi, sicer pa najkasneje do konca februarja, ako hočemo, da bodo še tiso pomlad zasade.

3. Koristne ptice pevke imajo mnogo sovražnikov. Najhujši so pa mačka in pa vrabci. Mačka, ki stiče po grmovju in po gozdu, je roparica in bolj škodljiva ko koristna. Kjer se je naselil domači vrabec, se navadno tako razmnoži, da prežene vse druge ptice. Kar je plevel med vrtnimi cveticami, to je vrabec med koristnimi pticami. Zato ga je treba na vse kriplje zatirati. Zlasti na pomlad, ko gnezdi, mu je priti najlažje do živga.

* Kdor se zanima za valilnice, dobi vsa pojasnila pri uredništvu »Sadjarja in vrtarja« v Ljubljani, Langusova 21.

Sport

MEDNARODNE SMUSKE TEKME ZA PRVENSTVO JUGOSLAVIJE V LETU 1932.

Dne 6. in 7. februarja se vrši mednarodno tekmovalje v smučanju za prvenstvo Jugoslavije za leto 1932 v Mariboru. Tekmuje se v kombiniranem tekmovalju in sicer v teku na 18 km v okolici Maribora in v skokih raz skakalnico v Mariboru. Tekmovalje je odprto za vse tekmovalce, verificirane pri JZSS in za tekmovalce državnih smučskih zvez, včlanjenih v mednarodni federaciji. Rok prijave je do 5. febr. 1932.

Dne 5. februarja: Prihod tekmovalcev, nastanitev, ob 15 zdravniška preiskava v hotelu Crni orel, ob 20 žrebanje v hotelu Crni orel. Po žrebanju objava proge, razdelitev žetvilk.

Dne 6. februarja: ob pol 9 start k tekmi na 18 km, cilj ob 10.

Dne 7. februarja: ob 14 skoki raz skakalnico. V Grahski kleti ob 20 objava rezultatov in razdelitev nagrad. Naslov Prvaka Jugoslavije za leto 1932 si pridobi oni, ki doseže prvenstvo v kombiniranem tekmovalju. Tekmovalci JZSS morejo startati tudi samo v teku na 18 km ali samo v skokih. V teh tekmovaljih se bodo ocenili tekmovalci JZSS posebej ter tudi posebej nagradili. Tekmuje se po tekmovalnem pravilniku JZSS odn. FIS. Pisarna vodstva tekem bo poslovala v Mariboru v hotelu Crni orel od 5. februarja dalje. Stanovanjski odsek vodi g. Ivan Roglič, Maribor, Sport-Roglič, kamor je nasloviti naročila prenočišč. Klubi naj zahtevajo za svoje tekmovalce pravočasno prenočišča. Dovoljena bo polovična vožnja. Jugoslovanske zimske sportna zveza: Dr. Ivo Pirc, predsednik — Joso Gorec, gen. tajnik.

PRVENSTVA PODZVEZ

V soboto in nedeljo priredi Gorenjska zimska sportna podzveza svoje prvo prvenstvo. Po Gorenjskem se vneto pripravljajo za borbo. Prvič bodo gorenjski smučarski klubi tekmovali sami za sebe. Ze v soboto se bodo zbrali v lepi Kranjski gori tekmovalci, da v teku na 17 km pomerijo svoje moči. V nedeljo ob pol 12 se bodo pa vršili skoki na naši najstarejši smučarski skakalnici. Skratka za gorenjske smučarje-tekmovalce bo sobota in nedelja dan, ko bodo pokazali, kako so pripravljeni za državno prvenstvo, ki se bo vršilo v soboto 6. in nedeljo 7. februarja v Mariboru.

Toda tudi ljubljanska zimska sportna podzveza je določila nedeljo za svoje prvenstvene tekme. Samo s to razliko, da bodo poohiteli ljubljanski klubi v Mojstrano. Tek se bo vršil v nedeljo, skoki pa v tork na Svečnici. Dve naši najmočnejši podzvezi priredita torej komaj 8 dni pred državnim prvenstvom svoje glavne tekme.

Žitni trg

Budimpešta. Tendence: za koruzo: stalna; za ostalo: učvrščena. Promet: omejen. Pšenica: marec 12.48-12.65, zaklj. 12.62-12.64; maj 13.22-13.40, zaklj. 13.38-13.40. Rž: marec 14.56-14.65, zaklj. 14.65-14.96; maj 15.15-15.16, zaklj. 15.25-15.26. Koruza: maj 14.75-14.83, zaklj. 14.83-14.85.

Chicago (začetni tečaj). Pšenica: marec 55, maj 57.125, julij 56.875, september 58.375. Koruza: marec 37.50, maj 39.875, julij 41.625. Oves: maj 25.50, julij 25.75. Rž: marec 43.50, maj 45.57, julij 45.875.

Winnipeg (začetni tečaj). Pšenica: maj 61.25, julij 62.50, oktober 64.

Živina

Mariborski sejum. Prignanih je bilo 7 konjev, 9 bikov, 107 volov, 266 krav in 6 telet, skupaj 395 komadov. Cene so bile sledeče (vse za kilogram žive teže): debeli voli od 4-5 Din, poldebili voli od 2.50-3.75 Din, plemeniti voli 4-4.50 Din, bikji za klanje 3-3.75 Din, glavne krave debele 3-4 Din, plemenske krave 2.50-2.75, krave za klobasarije 1.25-1.50 Din, molzne krave 2.25-3.25 Din, breje krave 2.25-3.25 Din, mlada živina od 2.50-4.25 Din, teleta od 4.50-6.50 Din. — Mesne cene (za kilogram): volovski meso I. vrste 10-12 Din, II. vrste 6-8 Din, meso od bikov, krav in telic 4-6 Din, telečje meso I. vrste 12-14 Din, II. vrste 8-10 Din, svinjsko meso sveže 8-14 Din.

Nekaj bi omenili: Mislimo namreč, da bi bilo veliko boljše, ako bi se obvede podzvezi sporazumeli in svoje prvenstvo priredili skupno. Gotovo bi na ta način prišla manifestacija smučarstva veliko bolj do izraza. V Kranjski gori bi se gotovo zbralo več kr. or 100 tekmovalcev. Taka armada smučarjev, ki bi nastopila skupno, bi pač bila lepa manifestacija. Tudi rezultati bi bili vse drugačni. Najboljši smučarji v državi so zaenkrat člani ljubljanske podzveze. Zato je gotovo, da bodo smučarji-izletniki posetili prireditelne lastne podzveze. Tako bi pa vsi pohiteli tja, kjer bi bila skupna prireditev. Za prihodnje leto naj upravi obeh podzvez to uvažujeta.

Gradjanski, ki je v nedeljo odšel poražen iz Ljubljane, želi nujno revanš. Povabil je moštvo našega prvaka Ilirijo že za prihodnjo nedeljo v Zagreb. Zal Ilirija ne more ugoditi želji. Vardič je dobil pri nedeljski tekmi udarec po gležnju in daji časa ne bo mogel igrati. Ravno tako so tudi ostali igralci več ali manj poškodovani, kar je posledica ostre igre Gradjanskega. Z rezervami v moštvo pa Ilirija neče in tudi ne sme v Zagreb, kajti uspeh, dosežen v nedeljo, se ne sme lahkomišlno napraviti.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Četrtek, 28. januarja: Zaprti.

Petek, 29. januarja: VZROK. Red C.

OPERA

Začetek ob 20

Četrtek, 28. januarja: TRIJE MUSKETIRJI. Opeteta. Premijera. Izven.

Petek, 29. januarja: KOSTANA. Gostuje g. Josip Križaj. - Za red B.

Sobota, 30. januarja: CARMEN. Debut gđe. Anite Mezetove. Red D.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Četrtek, 28. januarja: Ob 20: SKORPIJON. Ab. A

Petek, 29. januarja: Zaprti.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 28. januarja: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Cas, plošče, borza 17.30 Samospevi, gđene Carmen Antič 18.00 Tajnik Kafol: Sadjarstvo 18.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje 19.00 Italijanska 19.30 Srbohrvaščina 20.00 Pero Horn: Pedagogika 20.30 Prenos iz Belgrada: Griegov kvartet 21.15 Cerkveni koncert dijaškega zbora škofjske gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano. Dirigira prof. Matija Tome. 22.00 Samospevi gđene Dragice Sok (koloraturne arije) 22.30 Cas, poročila.

Petek, 29. januarja: 11.30 Solška ura: Ob obletnici potresa v naših krajih: šolski upravitelj g. Pero Horn. 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Cas, plošče, borza. 17.30 Salonski kvintet. 18.30 spodnja ura: vodi Krekova gospodinjska šola 19. Dr. Lovro Sušnik: Franceščina. 19.30 Dr. Valter Bohinec: Narodni zemlje. 20. Sokolsko predavanje 20.30 Prenos iz Varšave. 22.30 Cas, poročila.

Drugi programi

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglaševalec mora plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10349.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Dekle

želi službo v Mariboru k boljši družini. Zna kuhati in šivati. Ponudbe pod »Poštena« upravi »Slovenca« Maribor.

Učenka

gre k šivili tudi za hišna dela v Ljubljani ali nje okolice. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor.

V stalno službo

želi stopiti pridno in mirno dekle, 32 let staro, k boljši krščanski družini dveh oseb za vsa hišna dela, v Ljubljani. Cenjene ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod »mačko« Mirna št. 1037.

Natakarica

poštena, pridna išče službo v boljšo gostilno ali kavarno, najraje v Ljubljani. Ponudbe pod »Boljša gostilna« št. 1060.

Službodobe

Beseda samo 50 par

Čevljar, pomočnika

za fina šivanja in zbita dela, treznega, stan in hrana v hiši, sprejme takoj Jeglič, Radeče. Delo stalno.

V boljši gostilni

na deželi (Gorenjsko) se sprejme takoj poštena in marljiva natakarica. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Marljiva« št. 1035.

Inserati

v »Slovencu« imajo največji uspeh

ALI STE PREPRIČANI

da ste vse storili ali pa da delate, kar Vaša trgovina ali obrt nujno potrebuje?

BREZ REKLAME?

KOMAJ!

V sedanjih težkih časih s pomočjo naših malih oglasov uspešno in z malimi stroški povečate prodajo!

Pošljite nam torej Vaše male oglase!

Zasluzek

Beseda samo 50 par

Potnik

ki že potuje za druge predmete, se sprejme samo proti proviziji. Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »N. S.« št. 1038.

Zastopnike

glavne in krajevne — za Celje, Maribor, Ptuj, Prekmurje za posmrtninsko podporo pod ugodnimi pogoji sprejmemo. Ponudbe takoj na Galanta, Ljubljana, poštni predal 352.

Pouk

Beseda samo 50 par

Nemščino

se nauče najhitreje odrasli in otroci po moji metodi. Ljutova, Kolo-dvorska 34/1.

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj! Sprejem učencev vsaki čas.

Krojači, šivilje,

nešivilje! Vseled splošne krize priredi Strojovno krojno učilišče, Ljubljana, Mestni trg 5/II, 8. februarja brezplačni večerni in dnevni tečaj moškega in damskega krojenja. Pri-glasite se pravočasno — ker število je omejeno.

Šoferska šola

oblastv. koncesionirana, I. Gaberščik, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Dunajska c. 31. Prihodnji redni tečaj se prične 1. februarja.

Berite

»Slovenca« in oglašujte v njem!

Denar

Beseda samo 50 par

Kot družabnik

primissima že obstoječega podjetja pristopim z večjim zneskom, ako rentabilneta jamčena. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Družabnik«.

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Stanovanje

dvosobno, s pritliklinami, novo urejeno, se odda s 1. februarjem mirni stranki. Večna pot 11, pod Rožnikom.

Solčno sobo

z dvema posteljama takoj oddam. Glinška ulica 11.

V Vižmarjih

poleg kolodvora se odda stanovanje: soba, kuhinja in pritlikline, za 190 Din. Naslov v oglašnem oddelku »Slovenca« št. 1052.

Soba in kuhinja

se odda s 1. marcem Križevniška 4. — Vprašati: II. nadstropje, od 12—4.

Kupim vilo na Bledu

Manjšo vilo ob jezeru ali v blejski okolici kupim in plačam v gotovini. Najvišja cena Din 100.000. Ponudbe pod šifro: »P. E. 1209« na Rudolf Mosse, Praga I., Ovocný trh 19.

Vnajem

Beseda samo 50 par

Gostilno in mesarijo

tudi restavracijo ali samo gostilno vzamem v najem na prometnem kraju. Ponudbe pošto ležeče Cerknica pri Rakeku pod »Februar ali takoj 250«.

Lokal

ca. 4.50 x 11 in delavnica 4 x 8.50 m, na prometnem kraju, v centru mesta, ob tramvajski progi, se odda s 1. avgustom skupno ali posamezno v najem. Ponudbe pod »Re-sni reflektant« št. 1058 na upravo »Slovenca«.

Iščemo

zračno, popolnoma suho skladišče v izmeri najmanj 400 m², najraje v bližini kolodvora. Ponudbe z navedbo najemnine na upravo »Slovenca« pod »400 m²« št. 1039.

Kupimo

Beseda samo 50 par

Srečke, delnice,

obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Vsakovrstno

zlatu kupim

po najvišjih cenah CERNE, tuje, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Posestva

Beseda samo 50 par

Hišo

(4—7 sob) z vrtom in travnikom, v Kamniških alpah ali v mestu, na progi Jesenice—Kranjska gora, kupim. Ponudbe z načrtom in ceno na Zlato Herlinger, Osjek I.

Hišo

dvodružinsko, v bližini sv. Jožefa, kupim Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dvodružinska št. 893«.

Hišo ali parcelo

kupim na prometnem prostoru v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Hiša - parcela«.

Prodamo

Beseda samo 50 par

Nevestel

Posodo, navadno in naj-finejšo, vse kuhinjske potrebščine, strojčke, jedilno orodje itd., posteljne vložke, žimo, morsko travo, štedilnike, krasne kletke in vso železnino kupite pri Fr. Stupica, trg z železnino Ljubljana, Gospodarska c. 1.

Čevlji

na obroke

»TEMPO«, Salendrova 6 (pri kraju Gosposke levo)

Lanene tropine

prvovrstne kakovosti, 37-38%, mleto, po 195 Din za 100 kg inkl. vreče, kupite do konca januarja t. l. v tovarni olja Hrovat & Komp., Ljubljana.

Suhe hrške tepke

za jelo in žganjekuho — prodaja najceneje Peter Setina, Sevnica o/S.

Namočena polenovka

priznana najboljša, pravi kraški teran in karlovački bermet, črno, sladko vino — se dobi pri I. Buz-zolini, Lingarjeva ulica.

Stroj za mešanje testa

(Knetmaschine), skoraj nov, poceni prodaja tvrdka »Orient«, Ljubljana, Du-najska cesta 14.

Štajerska jabolka

se dobe pri

GOSPODARSKI ZVEZI V LJUBLJANI

Obrt

Beseda samo 50 par

Koruzo za krmo

oddaja najceneje veljavna štita in moka A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24

Sotra

najpreglednejša kartoteka Soklič, Maribor.

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Ženini - neveste!

Najcenejše in najboljše: modroce, otomane, mreže, divane, leder-modroce, fotelje in garniture Vam nudi

F. SAJOVIC, Ljubljana Stari trg št. 6

Vsa tapetniška dela po nizki ceni.

Za usnje, čevlje, platno, trikotažo in podobno

bi prevzel zastopstvo in komisijsko prodajo od tovarne ali obrtnika v tej stroki že vpeljani trgovci. — Cenjene dopise pod »Jugoproducte K-1872« na Interreklam d. d., Zagreb. Masarykova 28-

Purane in kokoši

zaklane, pitane in očiščene, zavoj 5 kg 75 Din franko vsak naročnik pošilja po pošti G. DRECHSLER — TUZLA.

Zvečer dobra kopeli za noge s solio sv. Roka.

Vaša noga bo kakor prerajena in zopet popolnoma v redu. — Dobiva se v vsaki lekarni in drogeriji, glavna zaloga za Slovenijo: Drogerija Gregorič, Ljubljana, ali pri glavnem zastopniku drogerija »Nada« V. Gabrič, Subotica, telefon 6-37.

Izpadanje las

bolečine lasišča, temena, prhljai, srbež in drugo preneha hitro in zanesljivo, lasje se zopet zarastejo, prhljai in srbež izgineta če uporabljate RASTLINSKI IZVLEČEK IZ KOPRIV.

Stekleničica 20 Din Proizvaja in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulič, Zagreb. Jelačičev trg 20.

Fotoamaterji!

Vse fotopotrebščine dobite v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Zahtevajte cenik!

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne Telefonska številka 3030.

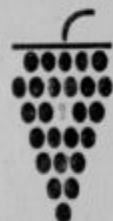
Potrtega srca javljamo vsem sorodnikom in znancom, da je naš ljubljani sin, brat, svak in stric

Mirko Tejkal

dne 26. januarja po dolgi, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek 28. januarja 1932 ob 3 popoldne v Vidovdanske ceste št. 9 (Zavetišče sv. Jožefa) na pokopališče k Sv. Križu. Prosi se tihega sožalja. V Ljubljani, 27. januarja 1932.

ZALUJOČI OSTALI

Večja založba vina

iz slovitih Cabunskih vinogradov in sicer: Rizling, belo namizno, kadarka in portugizec trgatve l. 1930 in 1931 se prodaja po vrlo ugodnih pogojih. — Pojasnila daje: Srednji Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga ZAGREB — Strossmayerov trg št. 12.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Barantaj, če nimaš! O, da bi le prišla otovorjena konja za nama! Pomisli, kaka izguba, ko tako nič nimava!«

»Kaj nimava! Kdo pa ima toliko ko midva? Komu v Akvileji je še znana novica o porazu, ki je moral biti grozen? Če barantaš, barantaj z vsem, sem rekel. Prodajala jo bova, to novico bova prodajala, brat, drago prodajala! Najprej zaupno takim, ki lahko drago plačajo, potem pa kakor se nama bo zdelo. Razumeš, brat? Če ne bo dosti v Akvileji, bova krošnjarila z njo kar do Rome in, mehercle, več nama bo vrgla kakor one drobnarije, ki jih nosita konja!«

Aeneus je zijal nad bratovo iznajdljivostjo.

»Mehercle, Lucius,« je dejal, »Merkurija samega še premerkurij, tako zvit in navit si!«

»Tako, kot se spodobi in je potrebno človeku, ki trguje!« je menil brat in gnala sta konja čez ravan in več nista mislila na onadva otovorjena, ki sta se bila medtem obrnila in počasi in neustrašeno priklopitala v tabor med Istre in Karne in jim povzročila velikan-sko veselje in dobro voljo, kolikor je niso bili že za-jeli iz mehov in amfor. Obkolili so konja, jima sneli tovore in so se norčevali in zbijali šale, kako jim Rimljani pošiljajo novih dobrot, gotovo prepričani, da so premalo pustili ...

Brata Gavilija sta v divjem diru, ko da gori za njima, pripekotala s svojima konjema v Akvilejo in napravila res kupčijo. Z njo nista napolnila samo svo-

jih mošnjčikov, napolnila sta tudi naselbino z grozo in strahom. Da, še več! Čez nekaj dni je bila novica že v Romi, kjer niso poročali in govorili samo o zavzetem taborišču, temveč tudi, da je vse izgubljeno in vsa rimska vojska uničena ...

Na Silikanskem gradišču se je oglasil Epulov sel. Nepričakovano je prišel in vzbudil radost in veselje, ki se je razširilo iz gradišča preko vse zemlje Karnov ob Mrzli vodi in bobnečem Sonciju. kakor bi posijalo solnce izza temnih oblakov in pregnalo mrki somrak, poln skrbi in strahu ... Kraljica Ena je žrtvovala pred hišnim kipom boga Belena in pripovedovala Dardanu, ki se ji je smehljaj, kakor bi jo razumel, da se otec kmalu vrne. In še je poslala potem brzo Osa na ostrvo, da ne bi prikrajšala žreču Seku veselja ...

Ko se ji je zdelo, da bi utegnil biti Oso že na ostrvu, je stopila s Katmelom do obzidja in videla je, kako se je vil iznad svetišča zahvalni dim in se izgubljal visoko pod nebom.

Pod večer sta slonela kraljica in Katmel spet ob obzidju. Tako kakor pred letom je gledala Ena v ravan, samo onega veselega pričakovanja ni bilo v njenem sreč, ki jo je bolelo, kakor bi se bil zabodel vanj trn, črn trn. Čakala je Epula in ugibala, sta ga li zapustila dvom in nezaupanje, s katerima jo je tako ranil ...

Solnce je zašlo — nista ga pričakala.

Zagorele so zvezde — Epula še ni bilo.

»Ni pozabil, noče mi vrniti veselja in sreče!«

»Ne obsojaj, kraljica, boj ne pozna ure!« jo je tolažil Katmel in mislil, kako bi bil srečen, če bi njega tako pričakovala.

»V Tergeste je šel, verjemi! ...«

»Počakaj jutra in dne, kraljica, videla boš, pride!« Nad Karusadijem se je utrnula zvezda.

»Ali si videl?«

»Videl, kraljica.«

»Tako je z mojo ljubeznijo in srečo ...«

»Tako bo s tvojo ljubeznijo in srečo, hihihih! ...«

Kraljica se je zdržnila in se ozrla. Tudi Katmel se je ozrl. Videla sta, kako je šla mimo volhva Kara, ki je bila v svoji temni obleki kakor grozeča zla usoda ...

VI.

Tiste dni, ko je prišla v Romo vest o porazu Manli-jevih legij, je bilo mesto že razburjeno in pripravljen na zlo in nesrečo. Večni ogenj v Vestinem svetišču, ki so ga čuvali belo oblečene deviške vestalke, je bil ugasnil, in ona, ki je s svojo nečujnostjo povzročila to najhujše vseh zlih znamenj, je morala dati svoje mlado življenje, da bi se odvrnila nesreča in bi se pomirili bogovi. Pa jedva je bilo zadoščeno za to, so prišla poročila o drugih nečutenih znamenjih in slo-hermo so avguri proglasili in tolmačili kot hujše. V Krustumiju v Sabinsčini je čuden ptič orlove velikosti, sangualis, klujuval in drobil neki sveti kamen, v Kampaniji je začel vol govoriti in v Sirakuzah je bik, ki je zdijval od čede, naskočil bronasto kravo.

Žrtvovali so bogovom po vseh templjih, opravljali so pravne pohode in prošnje, a ko so zvedeli, kaj se je na severu zgodilo, je narod v mestu brez avгурov tolmačil zla znamenja.

»Ogenj je ugasnil v Vestinem svetišču, kaj naj bi hotelo druga značiti, ko da je ugasnila rimska moč in sila?«

»Tako je, tako je!«

»Dobro si jo pogodil, boljši tolmač kot avgur si!«